

Univerzita Palackého v Olomouci Právnická fakulta

Karolína Baloušková

Propadnutí, zabrání týraného zvířete a náhradní péče o zvíře

Diplomová práce

Olomouc 2022

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Propadnutí, zabránění týraného zvířete a náhradní péče o zvíře* vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 119 122 znaků včetně mezer.

V Hlučíně, dne 26. září 2022

Karolína Baloušková

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce panu JUDr. Ondřeji Víchovi, PhD., za cenné rady, připomínky, ochotu a čas věnovaný odbornému vedení mé diplomové práce. Velké díky také patří mé rodině a přátelům, zejména mému snoubenci Dominikovi za intenzivní podporu po celou dobu mého studia. V neposlední řadě zde nemohu zapomenout ani na naše pejsky Olinka a Lily, kteří mě inspirovali při volbě tématu.

Obsah

1	Úvod	8
2	Vymezení základních pojmů	10
2.1	Zvíře.....	10
2.1.1	Pojem zvíře ve veřejném právu	10
2.1.2	Pojem zvíře v soukromém právu	13
2.2	Týrání zvířat	14
2.2.1	Týrání zvířat dle ZoZT	14
2.3	Welfare zvířat	22
2.4	Chovatel.....	23
3	Prameny práva v oblasti ochrany zvířat proti týrání.....	24
3.1	Mezinárodní prameny.....	24
3.2	Unijní prameny	25
3.3	Vnitrostátní předpisy	27
4	Orgány vykonávající dozor a uplatňující odpovědnost za přestupky v oblasti ochrany zvířat proti týrání	33
4.1	Ministerstvo zemědělství	33
4.2	Státní veterinární správa	33
4.3	Krajské veterinární správy.....	33
4.4	Obecní úřady obcí s rozšířenou působností.....	36
4.5	Obce.....	37
5	Vybrané prostředky sloužící k ochraně zvířat proti týrání upravené v ZoZT v porovnání s klasickou úpravou těchto institutů v ZoP.....	39
5.1	Vymezení rozdílu mezi správním trestem a ochranným opatřením	39
5.2	Propadnutí věci dle ZoP	40

5.3	Propadnutí zvířete dle ZoZT.....	43
5.4	Zabrání věci dle ZoP.....	44
5.5	Zabrání týraného zvířete dle ZoZT.....	45
6	Zvláštní opatření.....	47
6.1	Zvláštní opatření obecně.....	47
6.2	Náhradní péče o týrané zvíře.....	48
6.2.1	Náklady náhradní péče.....	50
6.3	Předběžná náhradní péče o týrané zvíře.....	51
7	Závěr.....	53
8	Seznam použitých zdrojů.....	55
8.1	Monografie.....	55
8.2	Mezinárodní právní předpisy.....	55
8.3	Právní předpisy EU.....	55
8.4	Vnitrostátní právní předpisy České republiky.....	56
8.5	Komentáře.....	57
8.6	Důvodové zprávy.....	57
8.7	Judikatura.....	58
8.8	Odborné časopisy.....	58
8.9	Internetové zdroje.....	59

Seznam použitých zkratk

ZoZT	Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů
ZoP	Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.
TrZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
EU	Evropská unie
Rada Evropy	RE
UNCAHP	UN Convention on Animal Health and Protection
1.VDPZ	1. Všeobecná deklaráce práv zvířat
2.VDPZ	2. Všeobecná deklaráce práv zvířat
SVS	Státní veterinární správa
ÚVS	Ústřední veterinární správa Státní veterinární správy
KVS	Krajská veterinární správa Státní veterinární správy
OÚORP	Obecní úřad obce s rozšířenou působností

NSS

Nejvyšší správní soud České republiky

Soudní dvůr EU

SDEU

1 Úvod

Ochrana zvířat proti týrání je i přes stále zvyšující se zájem veřejnosti dle mého názoru málo diskutovaným tématem a až na pár opravdu strašných případů, které byly medializovány, se o týrání zvířat v České republice příliš nemluví. Problematiku týrání zvířat jsem si dříve téměř neuvědomovala a týrání zvířat v naší společnosti vnímala spíše jako ojedinělý fenomén. Až s pořízením psa, jsem se začala aktivně zajímat zejména o tzv. množírny psů a problémy s nimi spojenými, ale i o další oblasti, ve kterých se zvířaty není nakládáno tak, jak si dle mého názoru zaslouží, a to s láskou, péčí a respektem. Právě z těchto důvodů jsem se rozhodla jako téma mé diplomové práce zvolit správní trest propadnutí zvířete, ochranné opatření zabránění týraného zvířete a zvláštní opatření náhradní péče o týrané zvíře, které nám právní řád České republiky aktuálně k ochraně zvířat proti týrání poskytuje.

Hlavním cílem této práce je seznámení čtenáře se zákonnými předpoklady pro uložení výše uvedených správních trestních i netrestních sankcí za porušení ZoZT. V souvislosti s tímto, se kromě vymezení základní terminologie pokusím odpovědět na následující výzkumné otázky, a potvrdit či vyvrátit stanovené hypotézy: č. 1 Je aktuální právní úprava správního trestu propadnutí zvířete, ochranného opatření zabránění týraného zvířete a zvláštního opatření náhradní péče o týrané zvíře způsobilá dosáhnout svého účelu, tedy ochrany zvířat proti týrání? K výzkumné otázce č. 1 předpokládám, že při změně právní úpravy podmínek pro uložení předmětných institutů, bude možné lépe dosáhnout ochrany zvířat proti týrání než bez této změny. Č. 2 Jakým orgánům je svěřena funkce orgánů vykonávajících dozor a uplatňujících odpovědnost v oblasti ochrany zvířat proti týrání? K výzkumné otázce č. 2 předpokládám, že by změna rozložení pravomocí orgánů působících v ochraně zvířat proti týrání vedla k efektivnějšímu uplatňování předmětných institutů, než je tomu při aktuální právní úpravě.

Tato práce je členěna do sedmi kapitol, které jsou dále pro lepší přehlednost členěny do podkapitol. Úvodní kapitola seznámí čtenáře zejména s tím, jakými tématy se práce bude zabývat a otázkami, které se pokusím zodpovědět. Druhá kapitola bude věnována vymezení základních pojmů, které považuji pro toto téma za stěžejní, zejména se bude o jednat o pojmy zvíře a týrání zvířete. Ve třetí kapitole se zaměřím na shrnutí nejdůležitějších pramenů právní úpravy ochrany zvířat proti týrání na mezinárodní, unijní a vnitrostátní úrovni. Kapitola čtvrtá se bude zabírat soustavou orgánů, které mají na základě právního řádu České republiky v ochraně zvířat proti týrání zásadní roli při výkonu dozoru a uplatňování odpovědnosti. Pátá kapitola bude zaměřena na shrnutí podmínek pro aplikaci správního trestu propadnutí týraného zvířete a ochranného opatření zabránění týraného zvířete. Následně v šesté kapitole vymežím

podmínky pro využití zvláštních opatření upravených v ZoZT s podrobnějším zaměřením na náhradní péči o týrané zvíře, předběžnou náhradní péči o týrané zvíře a jejich náklady. V průběhu kapitol se také pokusím poskytovat návrhy de lege ferenda ke zvýšení standardu poskytování ochrany zvířatům proti týrání.

Vzhledem k tématu této diplomové práce jsem jako metodu pro její zpracování zvolila literární rešerši aktuální právní úpravy některých sankcí a postupů v oblasti ochrany zvířat proti týrání a otázek s tímto souvisejících. Analýzu zejména vnitrostátních právních předpisů a odborné literatury jsem použila k rozčlenění jednotlivých prvků problematiky, s cílem tyto posoudit a stanovit jejich podstatné znaky. V jednotlivých kapitolách jsem poté na základě faktů získaných touto analýzou pomocí metody dedukce tvořila vlastní názory, které se odrážejí také v závěrečné kapitole, jež obsahuje odpovědi na položené výzkumné otázky.

Ochraně zvířat proti týrání, zejména pak výše uvedeným vybraným prostředkům, není v odborné literatuře věnováno mnoho prostoru, proto jsem při vypracování práce vedle literárních děl, která jsou však ve většině případů zaměřená velmi obecně na problematiku ochrany zvířat jako celku, vycházela zejména z vnitrostátní právní úpravy a z výkladu dokumentů, zveřejněných na internetových stránkách ministerstva zemědělství. Mezi další zdroje, ze kterých jsem čerpala, patří odborné články, které vznikaly zejména v návaznosti na velkou novelu ZoZT, judikatura a komentářová literatura. Další výzkum v oblasti ochrany zvířat proti týrání by mohl být zaměřen na způsoby předcházení týrání zvířat, konkrétně třeba ve vztahu k množení psů či koček, ať už registrovanými nebo neregistrovanými chovateli, nebo na pravidla provádění konvenčních porážek zvířat ve vztahu k porážkám rituálním, které jsou zejména v evropských zemích s většími židovskými či muslimskými komunitami velkým tématem.

Diplomová práce byla zpracována k datu 21. září 2022.

2 Vymezení základních pojmů

2.1 Zvíře

2.1.1 Pojem zvíře ve veřejném právu

Přesto, že mnoho veřejnoprávních předpisů pracuje s pojmem zvíře, jeho legální definici nenalezneme v každém z těchto předpisů, a je třeba ji hledat v zákoně č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZoZT“) jakožto základním veřejnoprávním předpise, který se týká ochrany zvířat proti týrání, a který jako jediný veřejnoprávní předpis o síle zákona pojem zvíře výslovně vymezuje. Preambule ZoZT obsahuje tuto deklaraci: „*Zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení, a zaslouhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka.*“¹ V § 3 písm. a) ZoZT pak stanoví obecnou definici zvířete, dle které se zvířetem rozumí: „*každý živý obratlovec, kromě člověka, nikoliv však plod nebo embryo*“.² Z této definice vyplývá, že dnešní úprava ZoZT poskytuje ochranu proti týrání pouze obratlovcům, čemuž tak nebylo vždy, neboť jeho novelou v roce 2004 byla úprava rozšířena a ustanovení ZoZT mohly být použity „*přiměřeně i na jiné živočichy*“, tedy bezobratlé.³

Následně byla ochrana poskytovaná zvířatům ZoZT ale opět zúžena pouze na obratlovce, což lze vnímat jako krok zpět, neboť je dnes vědecky prokázáno, že i řada bezobratlých je schopna pociťovat bolest. Pouze v části týkající se ochrany pokusných zvířat byla definice po novele ZoZT v roce 2012 opět rozšířena i na bezobratlé a některá vývojová stadia, když podle § 3 písm. j) je pokusným zvířetem: „*živý obratlovec, s výjimkou člověka, včetně samostatně žijících se larválních forem a plodů savců od poslední třetiny jejich běžného vývoje, který je nebo má být použit k pokusům, nebo živý hlavonožec, který má být použit k pokusům; za pokusné zvíře se považuje také zvíře, které je v rannějším stadiu vývoje, než je stadium samostatně se žijících larválních forem a plodů savců od poslední třetiny jejich běžného vývoje, pokud má být zvířeti umožněno žít nad rámec tohoto stadia vývoje a v důsledku prováděných pokusů je pravděpodobné, že po dosažení tohoto stadia vývoje je postihne bolest, utrpení, strach nebo trvalé poškození*“.⁴ Tato výjimka ze zásady, že ZoZT poskytuje ochranu

¹ Preambule zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

² § 3 písm. a) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

³ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Nakladatelství Academia, 2013, s. 311.

⁴ § 3 písm. j) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

pouze obratlovcům, je výsledkem transpozice směrnice Evropské rady a Parlamentu 2010/63/EU o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely do české právní úpravy a vzniká zde určitá nelogičnost, neboť podkategorii pokusných zvířat můžeme vnímat jako nadřazenou k „základnímu“ pojmu zvíře.⁵

ZoZT dále vyjmenovává různé podkategorie pojmu zvíře a stanoví, co se rozumí např. volně žijícím zvířetem, zvířetem v lidské péči, hospodářským zvířetem, nebo zvířetem v zájmovém chovu. Konkrétní zvíře může být zařazeno do jedné z výše uvedených podkategorií, ale zároveň není vyloučeno, aby naplňovalo i pojmové znaky podkategorie jiné, či se z jedné do druhé podkategorie v průběhu své existence přesunulo. Jako příklad můžeme uvést třeba slepici, která je typicky hospodářským zvířetem, chovaným pro jeho živočišné produkty, ale není vyloučeno, aby se tato slepice stala zvířetem v zájmovém chovu, tedy „domácím mazlíčkem“.⁶ Dle ZoZT je hospodářským zvířetem zvíře, chované pro produkci živočišných produktů, vlny, kůže, nebo kožešin, popřípadě pro další hospodářské nebo podnikatelské účely, zejména skot, prasata, ovce, kozy, koně, osli a jejich kříženci, drůbež, králíci, kožešinová zvířata a jiná zvířata ve farmovém chovu a ryby, včetně zvířat produkovaných jako výsledek genetických modifikací nebo nových genetických kombinací.⁷ Zvíře v zájmovém chovu je pak dle ZoZT zvíře takové, u kterého není jeho hlavním účelem chovu hospodářský efekt, a které je chované v prostorách k tomu určených nebo v domácnosti a jehož chov slouží především zájmové činnosti, nebo zvíře, které slouží člověku jako společník.⁸

Jak už bylo zmíněno v začátku této kapitoly, existuje řada veřejnoprávních předpisů, které s pojmem zvíře pracují, ale neobsahují jeho definici. Např. zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, i přesto, že je pro tuto úpravu pojem zvíře pojmem stěžejním, upravuje pouze, co se rozumí hospodářským zvířetem, ale na rozdíl od ZoZT tato definice zahrnuje i bezobratlé, když v § 3 odst. 1 písm. c) stanoví, že hospodářským zvířetem jsou mj. i včely, včelstva a hmyz určený k lidské spotřebě nebo k výrobě zpracované živočišné bílkoviny.⁹ Vlastní definice některých podkategorií zvířat, zejména podkategorii hospodářských zvířat, pak pro své účely obsahují i některé další zákony, např. zákon č. 154/2000 Sb., plemenářský zákon

⁵ MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako předmět právní úpravy veřejného práva a nový občanský zákoník. *České právo životního prostředí*. [online], 2014, roč. 14, č. 35, s. 15. [cit. 15. září 2022]. Dostupné z: https://www.cspzp.com/dokumenty/casopis/cislo_35.pdf.

⁶ JANČÁŘOVÁ, Ilona a kol. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 290.

⁷ § 3 písm. d) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

⁸ § 3 písm. e) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

⁹ § 3 odst. 1 písm. c) zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

nebo zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, a tyto zákony stejně jako veterinární zákon spadají nejen na ochranu obratlovců ale i na ochranu bezobratlých. V případě, že v jiném veřejnoprávním předpise narazíme na pojem zvíře, nebo na některou podkategorii tohoto pojmu, avšak tento předpis nebude obsahovat vlastní definici, případně odkaz na jiný právní předpis, ve kterém ji najdeme, je třeba vycházet z definice pojmu zvíře, kterou nám dává ZoZT, avšak bude vždy nutné zkoumat účel a smysl toho kterého právního předpisu, a zda z něj nevyplývá nutnost vyložit pojem zvíře v jiném, resp. širším rozsahu.

S pojmem zvíře pracuje kromě výše uvedených právních předpisů také z. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „TrZ“), a to zejména ve své části 2. hlavě VIII., která upravuje ochranu životního prostředí, ale legální definici zde také nenalezneme, a pro její zjištění a vymezení základních principů v oblasti ochrany zvířat proti týrání musíme opět nahlédnout do ZoZT. TrZ v § 134 stanoví, že se ustanovení o věcech mj. aplikují i na živá zvířata, není-li v jednotlivých ustanoveních trestního zákona něco jiného, na což je třeba brát zřetel zejména v souvislosti s možným postavením zvířete jako předmětu majetkových vztahů a tedy i možnosti zvířete být vedle trestných činů proti životnímu prostředí také objektem trestných činů majetkových či hospodářských.¹⁰ S tímto pojetím zvířete koresponduje i pojetí zvířete dle občanského zákoníku, viz dále.

Lze shrnout, že pojem zvíře je v českém právním řádu užíván nejednotně, avšak pro účely této diplomové práce je obecná definice zakotvená v ZoZT dostačující, neboť hlavním předmětem této práce jsou prostředky ochrany zvířat proti týrání uvedené právě v ZoZT. Mám za to, že pro lepší přehlednost a jednodušší práci s legislativou v oblasti ochrany zvířat proti týrání, by bylo vhodné pojem zvíře a jeho podkategorie obecně sjednotit, nebo je alespoň upravit v každém z jednotlivých veřejnoprávních předpisů tak, aby vymezení odpovídalo jejich samostatným účelům. Dále se domnívám, že pro zpřehlednění právní úpravy, upevnění pozice zvířat v právu a zvýšení ochrany jejich práv by bylo vhodné definici zvířete obsaženou v ZoZT opět rozšířit minimálně na ty druhy bezobratlých, u kterých je dnes vědecky prokázáno, že jsou schopny stejně jako obratlovců cítit bolest, a kterým některé výše uvedené veřejnoprávní předpisy ochranu již poskytují. Jako inspirace by v tomto ohledu mohl sloužit např. platný rakouský zákon o ochraně zvířat z roku 2014, dle kterého se zákaz týrání a usmrcování vztahuje

¹⁰ KUCHTA, Josef. Úprava majetkových trestných činů v novém trestním zákoníku. *Právní rozhledy* [online databáze], 2010, č.1 [cit. 21. června 2022]. Dostupné z: [databáze beck-online.cz](http://databaze.beck-online.cz)

na všechny druhy živočišné říše kromě člověka a ostatní ustanovení pak platí pro dvě vybrané skupiny bezobratlých, a to hlavonožce a desetinožce.¹¹

2.1.2 Pojem zvíře v soukromém právu

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“) v § 494 stanoví, že: „*Živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.*“¹² Touto novelizací občanského zákoníku tak bylo výslovně vymezeno právní postavení zvířat v soukromém právu a došlo k tzv. dereifikaci, neboli „odvěčnění“ zvířete, což znamená, že od 1.1.2014 již zvíře není věcí v právním smyslu. Zvíře má v soukromém právu tedy zvláštní postavení, neboť není klasickým objektem práva – věcí, ale zároveň není ani subjektem práva, protože nemá právní osobnost.¹³ Klasickým příkladem ustanovení práva soukromého, která nejsou v rozporu s povahou zvířete, tak budou ustanovení týkající se vlastnického práva jako práva absolutního majetkového a vedle tohoto i některá relativní práva, neboť živé zvíře může být předmětem např. kupní či darovací smlouvy. Naopak v rozporu s povahou zvířete by byla aplikace ustanovení o zástavním či zadržovacím právu na zvířata v zájmovém chovu, tedy na domácí mazlíčky, neboť takovéto jednání může být způsobilé zvířeti přivodit psychické strádání v souvislosti s odloučením od jeho pána. Ke zvláštní povaze zvířete se v jednom ze svých rozhodnutí vyslovil i Nejvyšší soud, a to tak, že při posuzování důvodnosti žaloby na vydání zvířete, je při zhodnocení veškerých relevantních okolností nutné přihlídnout k jeho povaze jako živého tvora a silné fixaci na jeho pána, a tedy že je přípustné zamítnutí vlastnické žaloby pro rozpor s dobrými mravy.¹⁴ Požadavek na zvláštní zacházení se zvířaty v zájmovém chovu se dále projevuje i v civilním právu procesním, neboť tato zvířata nemohou být předmětem výkonu rozhodnutí. Jiné postavení v soukromém právu pak budou mít např. zvířata hospodářská či pokusná, jejichž primárním účelem není sloužit člověku jako společník.¹⁵

¹¹ MÜLLEROVÁ, HANA a kol. *Kapitoly o právech zvířat: "My a oni" z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016, s. 636.

¹² § 494 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹³ BŘEZINA, Jan. *Dereifikace zvířete aneb skutečně již zvíře není věcí?* [online]. epravo.cz, 25. května 2020 [cit. 22.6. 2021]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/top/clanky/dereifikace-zvirete-aneb-skutecne-jiz-zvire-neni-veci-111098.html#_ftn4.

¹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. října 2019, sp.zn. 22 Cdo 1722/2018.

¹⁵ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§1-654). Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 1746-1760 (§ 494).

Výše uvedené ustanovení občanského zákoníku je tak jakýmsi vodítkem při výkladu a aplikaci ostatních soukromoprávních předpisů, případně i pro tvorbu předpisů budoucích, a tedy toto ustanovení zastává v soukromém právu podobnou pozici jako preambule ZoZT v právu veřejném, avšak definice zvířete, se kterou pracuje OZ je stejně jako v některých předpisech veřejného práva širší než ta, kterou nám poskytuje ZoZT, neboť nestanoví žádnou privilegovanou skupinu, kterou mají ustanovení OZ v této oblasti chránit, ale vztahuje se jak na obratlovce, tak na bezobratlé.¹⁶

2.2 Týrání zvířat

2.2.1 Týrání zvířat dle ZoZT

ZoZT v § 27 a § 27a, stanoví rozsáhlý výčet jednání, která mohou být dle tohoto zákona postihována jako přestupky. V tomto výčtu nalezneme také přestupek týrání zvířete, potažmo i utýrání zvířete a zákon výslovně stanoví, že za spáchání těchto přestupků může být odpovědná jak osoba fyzická, tak osoba právnická či osoba fyzická podnikající. V těchto ustanoveních zákon také stanoví několik přestupků, kterých se může dopustit fyzická, právnická osoba nebo fyzická osoba podnikající v postavení chovatele. V těch nejzávažnějších případech může být týrání zvířat postihováno i jako trestný čin.¹⁷ Zákonnou definici přestupku nalezneme v zákoně č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „ZoP“) v § 5, který stanoví, že: „*Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.*“¹⁸ Formální znaky přestupku tvoří objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka. Při zkoumání objektu přestupku týrání zvířete musíme aplikovat § 1 odst. 1 ZoZT, dle kterého je objektem zájem na ochraně zvířat, jež jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich zdraví a usmrcením bez důvodu.¹⁹ Objektivní stránka přestupku týrání zvířat spočívá v jednání popsaném v některé z níže uvedených skutkových podstat, následku, kterým je porušení nebo ohrožení objektu, tedy zájmu na ochraně zvířete jako živého tvora schopného pociťovat bolest a utrpení, a příčinné souvislosti mezi předmětným jednáním a následkem. Subjektem, tedy pachatelem přestupku týrání zvířat, může být odpovědná přičetná

¹⁶ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Nakladatelství Academia, 2013, s. 313.

¹⁷ JANČÁŘOVÁ, Ilona a kol. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 304-304.

¹⁸ § 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3010.

fyzická osoba, která v době jejich spáchání dovršila věku patnácti let, příp. právnická osoba, či fyzická osoba podnikající. Subjektivní stránku jako další z obligatorních znaků přestupku týrání zvířat představuje některou z forem zavinění – nedbalost či úmysl. ZoZT pro spáchání přestupku týrání zvířat fyzickou osobou vyžaduje zavinění. Dle ZoP postačí pro spáchání přestupku zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění²⁰, ZoZT nic takového nestanoví, tedy pro spáchání přestupku týrání zvířat postačuje nedbalost. Co se týče právnických osob a fyzických osob podnikajících při výkonu své podnikatelské činnosti, je u přestupků dána objektivní odpovědnost s možností liberace, tedy zavinění se nevyžaduje a odpovědnosti je možné zprostit se v případě, že osoba prokáže, že vynaložila k zabránění protiprávního stavu veškeré úsilí, které po ní lze požadovat.²¹

V § 2 odst. 1 ZoZT je formulován základní postulát, tedy, že se zakazuje týrání zvířat, v § 4 odst. 1 ZoZT nalezneme demonstrativní výčet činností, které jsou dle ZoZT považovány za týrání, v současnosti se jedná o 23 konkrétně vymezených skutkových podstat a jednu generální, tzv. zbytkovou klauzuli.²² Dle ZoZT se tedy za týrání považuje:

- a) *mutit zvíře k výkonům, které neodpovídají jeho fyzickému stavu a biologickým schopnostem a prokazatelně překračují jeho síly,*
- b) *podrobit zvíře výcviku nebo veřejnému vystoupení anebo obdobnému účelu, je-li toto pro zvíře spojeno s bolestí, utrpením, zraněním nebo jiným poškozením, jakož i vychovávat, cvičit nebo účelově používat zvíře k agresivnímu chování vůči člověku nebo jiným zvířatům,*
- c) *z jiných než zdravotních důvodů*
 1. *omezovat výživu zvířete včetně jeho napájení, nestanoví-li zvláštní předpis jinak,²³*
 2. *podávat zvířeti potravu obsahující příměsi nebo předměty, které mu způsobují bolest, utrpení nebo jej jinak poškozují,*
 3. *omezovat bez nutnosti svobodu pohybu nutnou pro zvíře určitého druhu, pokud by omezování způsobilo utrpení zvířete*
- d) *vydat slabé, nevléčitelně nemocné, vyčerpané nebo staré zvíře, pro které je další přežívání spojeno s trvalou bolestí nebo utrpením, k jinému účelu než neodkladnému a bezbolestnému usmrcení,*

²⁰ § 15 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

²¹ PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. Praha: Linde, 2009, s. 151.

²² JANČÁŘOVÁ, Ilona a kol. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 290-291.

²³ § 59 a 59a zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

- e) *podávat zvířeti dopingové látky a jiné látky poškozující organismus s cílem změnit jeho výkon nebo vzhled,*
- f) *cvičit nebo zkoušet zvíře na jiném živém zvířeti, s výjimkou výcviku loveckého dravce²⁴, používat jiných živých zvířat jako lákadel nebo nástrah, aniž by to vyžadoval lov, štvát zvířata proti sobě, aniž by to vyžadoval lov²⁵, výcvik nebo použití ovčáckého nebo pasterveckého psa, příprava zvířete k jeho vypuštění do volné přírody nebo k činnosti uvedené v § 14 odst 8,*
- g) *provádět nebo nechat provést chirurgické zákroky za účelem změny vzhledu nebo jiných vlastností zvířete, a to i v případě, že by uvedené zákroky byly provedeny za použití prostředků pro celkové nebo místní znecitlivění, prostředků snižujících bolest nebo jiných metod, nejde-li o případy uvedené v § 7 odst. 3 a 4, zejména*
1. *kupírovat uši, ničit hlasivky nebo používat jiných prostředků k omezení hlasitých projevů zvířat anebo z jiných než zdravotních důvodů amputovat dráby, zuby, jedové nebo pachové žlázy,*
 2. *z jiných než zdravotních důvodů řezat paroží nebo jeho části ve vývojové fázi živé tkáně,*
 3. *poškozovat kosti, svaly nebo nervy křídel ptáků starších 3 dnů tak, aby bylo zabráněno jejich létání*
- h) *provést technický zákrok, který vyvolává bolest, utrpení nebo poškození zdraví zvířete, nebo chirurgický zákrok za účelem znemožnění nebo změny trvalého označení zvířete čipem nebo tetováním,*
- i) *používat podnětů, předmětů nebo bolest vyvolávajících pomůcek tak, že působí klinicky zjevné poranění nebo následné dlouhodobé klinicky prokazatelné negativní změny v činnosti nervové soustavy nebo jiných orgánových systémů zvířat,*
- j) *podávat zvířeti bez souhlasu veterinárního lékaře²⁶ veterinární léčiva a přípravky²⁷ s výjimkou těch, které jsou volně v prodeji, provádět krvavé zákroky, pokud nejsou prováděny osobou odborně způsobilou nebo úprava kopyt a podkovářské úkony, pokud nejsou prováděny osobou, která splňuje odbornou způsobilost podle zvláštního právního*

²⁴ § 44 odst. 2 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

²⁵ Zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochranně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

²⁶ § 59 a 59a zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

²⁷ Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

předpisu;²⁸ za tyto zákroky se nepovažují paznehtářské úkony a úkony uvedené v § 64b veterinárního zákona²⁹,

- k) vyvolávat bezdůvodně nepřiměřené působení stresových vlivů biologické, fyzikální nebo chemické povahy,*
- l) chovat, zejména rozmnožovat zvířata v nevhodných podmínkách nebo tak, aby si sama nebo vzájemně způsobovala utrpení,*
- m) zasahovat do průběhu porodu způsobem, který neodpovídá obtížnosti porodu, zvyšuje bolest anebo poškozují zdraví matky i mláďete,*
- n) zacházet se zvířetem, přepravovat je nebo pohánět způsobem, který vyvolává nepřiměřenou bolest, utrpení nebo poškození zdraví anebo vede k jeho neúměrnému fyzickému vyčerpání,*
- o) používat k vázání nebo k jinému omezení pohybu zvířete prostředky, které zvířeti způsobují anebo lze předpokládat, že budou způsobovat poranění, bolest nebo jiné poškození zdraví,*
- p) usmrtit zvíře způsobem působícím nepřiměřenou bolest nebo utrpení,*
- q) překrmovat nebo krmit zvíře násilným způsobem, nejde-li o zákrok nezbytný k ochraně jeho života nebo zachování jeho zdraví,*
- r) používat živá zvířata ke krmění těch druhů zvířat, u nichž z biologických důvodů není takový způsob výživy nutný,*
- s) opustit zvíře s výjimkou zvířete volně žijícího s úmyslem se ho zbavit nebo zvíře vyhnat,*
- t) při manipulaci s živými rybami zbavovat ryby šupin nebo ploutví, vsouvat rybám prsty pod skřele do žáber nebo jim vtláčovat prsty do očnic anebo násilně vytlačovat jikry nebo mličí, pokud se nejedná o výzkum a umělý chov ryb a nejde-li o postup stanovený zákonem o rybářství a zákonem k ochraně přírody a krajiny,³⁰*
- u) označovat zvíře vymrazováním s výjimkou ryb a označovat zvíře výžehem, s výjimkou koní, stanoví-li tak zvláštní právní předpis,³¹*

²⁸ § 59 a 59a zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

²⁹ § 21 a 22 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

³⁰ Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

³¹ Zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem.

- v) *chovat společně v maloobchodních prodejnách živých zvířat hlodavce samčího a samičího pohlaví, nejde-li o holata určená ke zkrmeni,*
- w) *používat elektrický proud k omezení pohybu končetin nebo těla zvířete mimo použití elektrických ohradníků nebo přístrojů pro elektrické omračování a usmrcování zvířat anebo odchyt ryb podle zvláštního právního předpisu,³²*
- x) *jiné jednání v rozporu s tímto zákonem, v jehož důsledku dojde k utrpení zvířete³³*

Výčet způsobů týrání v ZoZT poskytuje zvířatům ochranu nejen před přímým působením fyzické bolesti, ale dopadá také na ochranu jejich zdraví a ochranu před utrpením psychickým, resp. utrpením jiným než fyzickým. K tomuto uvádím např. závěry Krajského soudu v Ostravě, který ve svém rozsudku uvedl následující: „*týráním zvířat ve smyslu § 4 TýrZV je i chov velkého počtu psů na malém prostoru. Je třeba mít na paměti i psychickou pohodu zvířat, možnost pohybu každého z nich a též možnost alespoň určité formy soukromí pro každého z nich.*“³⁴

Pojmem týrání se v jednom ze svých rozsudků zabýval také Krajský soud v Praze, konkrétně ve svém rozhodnutí poukázal na skutečnost, že výše uvedené dílčí skutkové podstaty nemusí vždy odpovídat jejich obecnému chápání a názor žalobce, že skutkovou podstatu chovu v nevhodných podmínkách upravenou v písm. l), lze naplnit jen tehdy, pokud bylo vyvoláno utrpení zvířete, označil za zjevně nesprávný. Dle Krajského soudu v Praze je již z jazykového výkladu zřejmé, že týrání zvířete se lze dopustit, aniž by došlo k vystavení zvířete utrpení, neboť týráním je už samotné vystavení podmínkám, ve kterých riziko utrpení reálně hrozí, a to bez toho, aniž by se toto riziko muselo v konkrétním případě materializovat.³⁵ V tomto i v dalším, se s rozhodnutím Krajského soudu v Praze ztotožňuje také Nejvyšší správní soud České republiky (dále jen „NSS“).³⁶

K týrání zvířat může docházet i v situacích, kde se s určitou mírou zátěže pro zvíře dopředu počítá.³⁷ NSS v jednom ze svých rozhodnutí zaměřil na předvánoční pouliční prodej kaprů, který je dle něj bezpochyby vždy spojen s určitou mírou stresu ryb a může tak dojít k naplnění skutkové podstaty dle písm. k), tedy bezdůvodnému nepřiměřenému působení stresových vlivů biologické, fyzikální nebo chemické povahy. Dle NSS je rozhodující, zda bylo

³² Zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochranně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

³³ § 4 odst. 1 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

³⁴ Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 23. dubna 2015, sp.zn. 22 A 69/2013.

³⁵ Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 26. listopadu 2018, sp.zn. 48 A 150/2017.

³⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. prosince 2020, sp.zn. 10 As 306/2018.

³⁷ VOMÁČKA, Vojtěch. Judikatura NSS: Ochrana zvířat proti týrání. Soudní rozhledy [online databáze], 2020, roč. 26, č. 1, s. 2-6 [cit. 30. října 2022]. Dostupné z: databáze beck-online.

prodejci kaprů předem známo, jaká intenzita stresu představuje týrání zvířat a závěry o tom, že k týrání zvířat skutečně došlo, je třeba podložit konkrétními a dostatečně odůvodněnými úvahami.³⁸

„Zbytková klauzule“ v písm. y) má zásadní dopady proto, že v písm. a) – x) jsou způsoby týrání zachyceny poměrně konkrétně a tato klauzule nám umožňuje jako týrání kvalifikovat i jiné jednání přímo v tomto výčtu neuvedené, za předpokladu, že 1) naplňuje znaky jednání, ať už se jedná o konání nebo opomenutí, které je ZoZT zakázané a 2) existuje zde příčinná souvislost mezi tímto jednáním a utrpením zvířete.³⁹ I přes viditelnou snahu zákonodárce postihovat veškerá jednání, kterými může docházet k utrpení zvířat, některá jednání, která týráním defacto jsou, jsou zákonem pod vlivem tradic a vlivem ekonomickým stále tolerována. Jako příklad lze uvést označování koní výžehem, které je nepochybně bolestivou záležitostí, když se žhavým železem do stehna koně vypálí někdy až trojciferné číslo, případně i symbol označující příslušnost k chovateli. U některých plemen se výžeh provádí dokonce na několika místech.⁴⁰ V dnešní době, kdy je možné koně téměř neinvazivně označovat mikročipy, stejně jako je tomu např. u psů, považuji tento postup za takový, který nelze ospravedlnit tradicí ani hrdostí daného chovu. Zastávám názor, že označování koní výžehem, by mělo být stejně jako je tomu např. v Dánsku⁴¹, i v České republice zcela zakázáno.

Pro lepší pochopení pojmu týrání je důležité definovat i některé další pojmy užívané napříč ZoZT. Těmito pojmy jsou utrpení, usmrcení a utýrání zvířete.

Právě utrpení zvířete je nežádoucí stav, na jehož zamezení cílí úprava ZoZT a dle § 3 písm. l) se jedná o „stav způsobený jakýmkoliv podnětem nebo zákrokem, kterého se zvíře nemůže samo zbavit a který u zvířete způsobuje bolest, zranění, zdravotní poruchu anebo smrt“.⁴² Tato definice úzce souvisí s jedním z hlavních principů, na kterých je česká právní úprava ochrany zvířat proti týrání založena, a to s principem snižování utrpení, na základě kterého nemá být jen zakázáno týrání, ale mají být omezena veškerá jednání, která nejsou nezbytná nebo odůvodněná jiným legitimním zájmem a mohla by vést k utrpení zvířete.⁴³

³⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. ledna 2019, sp.zn. 10 As 375/2018.

³⁹ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Nakladatelství Academia, 2013, s. 318-319.

⁴⁰ *Řád plemenné knihy knihy starokladrubských koní* [online]. nhkladruby.cz [cit. 15. září 2022]. Dostupné z: <https://www.nhkladruby.cz/media/cache/file/10/radpk18.pdf>.

⁴¹ *Exmoor pony branding should end: Vet* [online]. bbc.com, 14. června 2012 [cit. 15. září 2022]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-england-devon-18439045>.

⁴² § 3 písm. l) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

⁴³ JANČÁŘOVÁ, Ilona a kol. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 239.

Usmrcením se rozumí: „*jakýkoliv zákrok nebo jednání, které způsobí smrt zvířete*“.⁴⁴ Zákon také stanoví některé podkategorie usmrcení, např. porážku jatečných zvířat nebo utracení. Jelikož může být usmrcení spojeno s utrpením zvířete, zákon v souladu s principem snižování utrpení a subsidiarity využití zvířete⁴⁵ zakazuje usmrcení zvířete bez důvodu a jsou taxativně stanoveny případy, kdy je usmrcení zvířete dovoleno, jde např. o usmrcení zvířete chovaného nebo drženého pro produkci potravin za cílem využití jeho produktů (porážka), usmrcení zvířete pro bezprostřední ohrožení člověka zvířetem, nebo situace, kdy je zvíře slabé, trpí nevyлéčitelnou nemocí, těžkým poraněním, genetickou nebo vrozenou vadou, celkovým vyčerpáním nebo stářím, je-li jeho další přežívání spojeno s trvalým utrpením (utracení). Vedle toho, že musí existovat zvláštní důvod pro usmrcení zvířete, jsou v ZoZT vyjmenovány také zakázané způsoby usmrcování zvířat, mezi které patří např. utopení, nebo další metody, které zvířeti způsobí nepřiměřenou bolest. Bohužel je jasné, že např. k topení nechtěných koťat zejména na vesnicích, kde lidé nechávají své kočky volně potulovat, a tedy se nekontrolovaně množí, stále dochází. Domnívám se, že tato situace má jednoduché východisko, kterým je stanovení povinnosti kočky označovat čipem a tento registrovat do centrálního registru. Kočky, které nejsou určeny k chovu kastrovat a nalezenou kočku bez čipu pak jednoduše považovat za toulavou s tím, že povinnost ke kastraci a čipování by připadla obci. Např. v Belgii tento systém funguje již od roku 2018.⁴⁶

Výčtu zakázaných způsobů usmrcování zvířat pak kromě požadavku na lidskost, bezbolestnost a rychlost postupu při usmrcení zvířete, odpovídá i požadavek odbornosti na straně osoby, která usmrcení zvířete provádí, ať už se jedná o utracení zvířete veterinářem/osobou zletilou pod dohledem veterináře dle veterinárního zákona anebo o porážku hospodářských zvířat, kdy u osob porážku provádějících je taktéž požadována odborná kvalifikace. U porážky hospodářských zvířat jsou ustanovení ZoZT doplňující úpravou vedle nařízení Rady č. 1099/2009 o ochraně zvířat proti usmrcování a vzhledem ke složitosti postupů při porážce, existuje i vyhláška o ochraně zvířat při usmrcování č. 418/2012 Sb., která upravuje mj. detailně např. nákresy stanovených míst na hlavě vybraných zvířat k provedení omračovacího úderu.⁴⁷

⁴⁴ § 3 písm. n) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁶ *Sterilisation of cats*. [online]. brussels.be [cit. 7.9. 2022]. Dostupné z: <https://www.brussels.be/sterilisation-cats>.

⁴⁷ JANČÁŘOVÁ, Ilona a kol. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 292.

Utýrání je pak způsob usmrcení zvířete, který ZoZT definuje jako: „*přivození smrti zvířete v důsledku bolestivého anebo jinou trýzeň zvířeti působícího jednání člověka, které zvíře přežije, ale které má za následek nutnost jeho utrčení pro následky z utrpení nebo usmrcení zvířete zakázanými metodami*“.⁴⁸ Smrt zvířete utýráním člověkem může být tedy způsobena přímo nebo nepřímo.

Utrpení, usmrcení i utýrání zvířete jsou široké pojmy a k jejich naplnění může dojít jak aktivním jednáním člověka, tak nekonáním, např. zanedbáním péče o zvíře nebo nedbalostí.

Pro uzavření této kapitoly považuji za vhodné zmínit zákroky a činnosti, u kterých zákon utrpení zvířat připouští, neboť v § 4 odst. 2. stanoví, že: „*Ustanovení odstavce 1 se nevztahují na zákroky nebo činnosti a) spojené s naléhavou potřebou záchrany života zvířat nebo lidí v naléhavých situacích záchranných prací podle zvláštních právních předpisů, b) prováděné podle schváleného projektu pokusů.*“⁴⁹ Další činnosti vyjmuté ZoZT z pojmu týrání nalezneme v odst. 3, podle kterého se ustanovení o týrání zvířat: „*nevztahuje na výchovu, výcvik a použití zvířete k plnění úkolů stanovených ozbrojeným silám, bezpečnostním sborům nebo obecní policií zvláštními právními předpisy.*“⁵⁰ Na výchovu a výcvik psů prováděný chovatelskými sdruženími nebo organizacemi v rámci zájmové činnosti se nevztahuje zákaz vychovávat a cvičit zvíře k agresivnímu chování vůči člověku, pokud se jedná o zadržení figuranta nebo cvičení zákusu do ochranného oděvu.⁵¹ Zajímavá je také problematika rituálních porážek halal a košer, neboť dle Nařízení Rady č. 1099/2009 o ochraně zvířat při usmrcování, se na ně nevztahuje v souladu se svobodou náboženského vyznání povinnost zvíře před porážkou omráčit.⁵² K většímu omezení provádění rituálních porážek došlo nejprve v roce 2018, když Soudní dvůr EU (dále jen „SDEU“) potvrdil, že rituální porážky mohou být prováděny pouze na schválených jatkách.⁵³ V roce 2019 Vlámská vláda zavedla povinné předchozí omráčení u rituálních porážek, což vyústilo ve spor, který se na základě požadavku Belgického ústavního soudu o rozhodnutí v předběžné otázce dostal před SDEU. SDEU později

⁴⁸ § 3 písm. r) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁹ § 4 odst. 2 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁰ Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 124/1992 Sb., o Vojenské policii, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky.

⁵¹ § 4 odst. 3 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

⁵² Nařízení Rady č. 1099/2009 ze dne 24. září 2009, o ochraně zvířat při usmrcování. Úř. věst. L 303, 18. listopadu 2009, s. 1 násl.

⁵³ VOMÁČKA, V. Animal welfare before the Court of Justice of the European Union. *ERA Forum*, 2019, 20, pp. 691-705.

téhož roku vydal rozhodnutí, dle kterého mohou vlády členských států EU do svých právních úprav zavést povinné předchozí omráčení, v souladu s Nařízením Rady č. 1099/2009 o ochraně zvířat při usmrcování, s cílem zlepšení životních podmínek zvířat i v případě rituálních porážek.⁵⁴ V České republice zatím ze strany zákonodárce k takovému kroku nedošlo a výjimka z povinného omráčení pro rituální porážky stále platí.⁵⁵ Já osobně, se ztotožňuji s názorem, že v dnešní době bude logicky rituální porážka považována za krutou, a naopak povinné předchozí omráčení před porážkou za nástroj, kterým je prosazováno welfare zvířat, ale představa o dobrých životních podmínkách zvířat je vystavěna na měnícím se souboru hodnotových předpokladů, které nejsou vždy bezchybné a jsou podrobovány akademickým debatám.⁵⁶ S čímž souvisí i skutečnost, že vědecké výzkumy týkající se toho, zda je konvenční porážka humánnější než ta rituální jsou rozporuplné a nalezneme studie na podporu obou způsobů.⁵⁷ Dle mého názoru je pro dosažení co nejmenšího utrpení zvířete nutné dbát na veškerá pravidla, která zákon, nebo v případě rituálních porážek jednotlivá náboženství, pro porážku zvířete stanoví.

2.3 Welfare zvířat

Pojem welfare, neboli pohodu zvířat „*představuje vyvážený stav, kdy zvíře je schopno přirozeně se vyrovnat se svými vlastními silami s působením životního prostředí, vyhnout se přítomnému strádání, zachovat si zdraví, schopnost rozmnožování a plnou životaschopnost.*“⁵⁸ Vztah pojmů welfare a ochrana zvířat je v literatuře vymezován nejednotně. Osobně se ztotožňuji s výkladem, že ochrana zvířat je vůči pojmu welfare pojmem nadřazeným, neboť v sobě zahrnuje jak negativní stránku spočívající v ochraně zvířat před týráním, tak složku pozitivní spočívající v zajištění dobrých životních podmínek zvířat, tedy welfare.⁵⁹

⁵⁴ Rozsudek ze dne 17. prosince 2020, *Centraal Israëlitisch Consistorie van België a další*. C-336/19 (v el. sb. rozh.).

⁵⁵ § 5f zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁶ CHAO, En-Chieh. Islam and Veterinary Science: Rethinking Animal Suffering Through Islamic Animal Ethics and the Evolving Definition of Halal Slaughter. *Frontiers in Veterinary Science* [online], 2022, roč. 9 [cit. 31. října 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.3389/fvets.2022.785585>.

⁵⁷ ZRAICK, Karen. Is Stunning an Animal Before Slaughter More Humane? Some Religious Leaders Say No. [online]. nytimes.com, 9. ledna 2019 [cit. 31. října 2022]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2019/01/09/world/europe/halal-kosher-humane-slaughter.html>.

⁵⁸ MÜLLEROVÁ, HANA a kol. *Kapitoly o právech zvířat: "My a oni" z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016, s. 639.

⁵⁹ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Nakladatelství Academia, 2013, s. 83.

Hodnocení podmínek pohody zvířat se v dnešní době nejčastěji provádí na základě systému tzv. pěti svobod, stanoveným Britskou radou pro welfare zvířat, které zní takto:

- 1) Odstranění hladu, žízně a podvýživy
- 2) Odstranění nepohodlí
- 3) Odstranění příčin vzniku bolesti a nemoci
- 4) Možnost projevu normálního chování
- 5) Odstranění strachu a deprese.⁶⁰

Považuji za vhodné zmínit, že ZoZT s pojmem pohoda zvířat pracuje, ale nestanoví, co se pod tímto pojmem rozumí.

2.4 Chovatel

Dle § 3 písm k) je chovatelem „každá právnická nebo fyzická osoba, která drží nebo chová (dále jen „chová“) zvíře nebo zvířata, trvale nebo dočasně, přemísťuje zvíře nebo obchoduje se zvířaty, provozuje jatky, útulky, záchranné stanice, hotely a penziony pro zvířata nebo zoologické zahrady, provádí pokusy na zvířeti nebo zvířatech anebo pořádá jejich veřejná vystoupení.“⁶¹ Pojetí chovatele v právní úpravě je proti běžnému laickému pojetí mnohem širší a záměrně tak pokrývá veškeré osoby, které zacházejí se zvířaty z různých důvodů a nemusí být jejich vlastníky. Tato definice se tedy vztahuje např. i na osoby, které jdou zvíře místo jeho vlastníka vyvenčit.⁶²

⁶⁰ MÜLLEROVÁ, HANA a kol. *Kapitoly o právech zvířat: "My a oni" z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016, s. 640.

⁶¹ § 3 písm. k) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

⁶² MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Nakladatelství Academia, 2013, s. 317.

3 Prameny práva v oblasti ochrany zvířat proti týrání

3.1 Mezinárodní prameny

V roce 1978 byla na poli ochrany práv zvířat přijata 1. Všeobecná deklarace práv zvířat (dále jen „1. VDPZ“), která však byla značně antropocentrická a tedy již v době jejího vydání zastaralá. V roce 1989 pak došlo k vydání 2. Všeobecné deklarace práv zvířat (dále jen „2. VDPZ“), avšak tato byla oproti její předchůdkyni naopak příliš biocentrická a obsahovala prohlášení, že zvíře není věc a náleží mu práva, která mají být hájena zákonem stejně, jako práva člověka, tedy tato přeformulovaná verze 1. VDPZ neodpovídala tehdejšímu společenskému vývoji, neboť byla na svou dobu až příliš moderní.⁶³

Všeobecná deklarace práv zvířat měla sloužit jako základ pro vydání mezinárodní právně závazné úpravy, která by byla obdobou Úmluvy o ochraně lidských práv, lze říct, že šlo až o fundamentalistické koncepce zrovnoprávnění člověka a zvířete, jejichž cíle pro svou neudržitelnost, nemohly být v 1. ani v 2. případě naplněny a zároveň byly oba dokumenty přijaty pouze soukromoprávními organizacemi a institucemi, tedy se vůbec nejedná o instrumenty mezinárodního práva veřejného.⁶⁴

Ke dnešnímu dni stále na poli ochrany zvířat proti týrání nenalezneme celosvětově bezprostředně závazný veřejnoprávní předpis a existující mezinárodní úmluvy v této oblasti jsou závazné pouze na regionální úrovni. Nicméně v roce 2018 byl světovými experty v oblasti práv zvířat představen první návrh The UN Convention on Animal Health and Protection, tedy Úmluvy OSN o zdraví a ochraně zvířat (dále jen „UNCAHP“), která by měla v globálním měřítku odrážet povahu zvířete jako smysly nadaného živého tvora, a přinést konkrétní změny v legislativách signatářských států. V současné době pracují autoři UNCAHP na jejím přijetí Valným shromážděním OSN v naději, že do konce roku 2029 bude tato úmluva připravená na implementaci do legislativy signatářských států. UNCAHP obsahuje široký výčet obecných a neměnných zásad, ale také zásady dalekosáhlejší, přizpůsobené modernímu vývoji a potřebám ochrany zvířat v čase. Vedle výše uvedeného nabízí UNCAHP také instrukce ohledně její implementace za účelem podpory spolupráce mezi členskými státy.⁶⁵

⁶³ ZÁSTĚROVÁ, Jana. Nazrál čas k přijetí 3. všeobecné deklarace práv zvířat? *České právo životního prostředí*. [online], 2004, roč. 14, č.4. s. 21-23 [cit. 22. června 2022]. Dostupné z:

https://www.cspzp.com/dokumenty/casopis/cislo_14.pdf.

⁶⁴ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Nakladatelství Academia, 2013, s. 154-155.

⁶⁵ *UNCAHP Take Action – Support Animals*. uncaph.org, [online]. [cit. 24. června 2022]. Dostupné z: <https://www.uncaph.org>.

Mezi prameny mezinárodního práva řadíme dále i soubor dohod přijatých v rámci RE v průběhu let 1998-2006, které významně ovlivnily také unijní právo v této oblasti, neboť k nim EU přistoupila a byly postupně implementovány do jejích sekundárních legislativních norem.⁶⁶ Jedná se o tyto dohody:

1. Evropská dohoda o ochraně zvířat při mezinárodní přepravě
2. Evropská dohoda o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely
3. Evropská dohoda o ochraně jatečných zvířat
4. Evropská dohoda o ochraně obratlovců používaných pro pokusné a jiné vědecké účely
5. Evropská dohoda o ochraně zvířat v zájmovém chovu

K těmto dohodám byla vypracována doporučení zaměřená na řešení konkrétních problémů. Tato doporučení mohou členské státy odmítnout, ale v případě, že tak neučiní, jsou považována za přijatá. Doporučení tak nejsou závazného charakteru, ale mají funkci sjednocujícího odborného podkladu pro přípravu unijních předpisů i předpisů jednotlivých států. Česká republika je smluvní stranou všech těchto dohod a stala se jí ještě před vstupem do EU.⁶⁷

3.2 Unijní prameny

V roce 1992 byla jako příloha Maastrichtské smlouvy o EU přijata Deklarace o ochraně zvířat a péči o ně, která jako první dokument přijatý v rámci unijní politiky zohledňovala požadavky na dobré životní podmínky zvířat, avšak stejně jako v předchozí podkapitole zmiňovaná VDPZ, tato neměla žádné přímé právní účinky. Normativní význam neměl ani Protokol o ochraně a dobrých životních podmínkách zvířat připojený v roce 1999 k Amsterodamské smlouvě (1997).⁶⁸ Následně byl v roce 2006 na základě usnesení Evropského parlamentu přijat Akční plán Společenství v oblasti dobrých životních podmínek a ochrany zvířat 2006-2010 navazující právě na výše zmíněný Protokol. Cílem tohoto Akčního plánu bylo především upevnění již dosažených výsledků v oblasti ochrany zvířat a navržení strategie pro udržení a zlepšení legislativy v této oblasti v příštích 5 letech od přijetí. Akční plán zahrnoval 5 stěžejních oblastí, mezi které patřilo např. zvýšení minimálních standardů pro welfare zvířat, či podpoření a propagace alternativních pokusů bez využití zvířat.⁶⁹

⁶⁶ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Nakladatelství Academia, 2013, s. 155.

⁶⁷ JANČÁŘOVÁ, Ilona a kol. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 286.

⁶⁸ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Nakladatelství Academia, 2013, s. 163-165.

⁶⁹ PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. Praha: Linde, 2009, s. 33.

Právní základ ochrany zvířat nalezneme v Lisabonské smlouvě, ratifikované v roce 2009 (dále jen „SFEU“), v kapitole Zemědělství a rybolov, kdy čl. 4 SFEU stanoví, že se jedná o jednu z hlavních oblastí, ve kterých EU sdílí pravomoc s členskými státy, tedy členské státy v této oblasti vykonávají svou pravomoc v rozsahu, v jakém není vykonávána EU.⁷⁰ SFEU je tedy klíčovým dokumentem primárního práva, obsahujícím závaznou normu směřující přímo k ochraně zvířat, když ve svém čl. 13 stanoví, že: „*Při stanovování a provádění politik Unie v oblasti zemědělství, rybolovu, dopravy, vnitřního trhu, výzkumu a technologického rozvoje a vesmíru zohledňují Unie a členské státy plně požadavky na dobré životní podmínky zvířat jako vnímajících bytostí; přitom zohlední právní nebo správní předpisy a zvyklosti členských států spojené zejména s náboženskými obřady, kulturními tradicemi a regionálním dědictvím*“.⁷¹

I přes vágnost čl. 13 unijní právní úprava vnitrostátní právní řády jednotlivých členských států významně ovlivňuje, a právě jeho začlenění do SFEU je velkým posunem v této oblasti, neboť jsou zde zvířata vymezena jako vnímající bytosti, tedy vedle ochrany zvířete jako ekonomické hodnoty, je dána i ochrana zájmů zvířete a členským státům tak vzniká povinnost chránit zvířata nejen z hlediska jejich obchodních zájmů.⁷²

Co ovšem znamená slovní spojení „plně zohledňovat“ uvedené v čl. 13 SFEU a jak skutečně naplnit jeho potenciál? Plně zohledňovat v kontextu čl. 13 SFEU znamená: 1) Privilegovat požadavky na welfare zvířat jako vnímajících bytostí, ne pouze způsobem, který tyto požadavky zohledňuje a vyvažuje s požadavky ekonomickými, ale skutečně těmto požadavkům přikládat zvláštní váhu a význam. 2) Nutnost kompromisy a odchylky dělané v zájmu ostatních politik EU odůvodňovat vědeckými důkazy, které prokazují, že byly vzaty v úvahu požadavky na welfare zvířat. 3) Povinnost tvůrců politik EU prokazovat, že požadavky na welfare zvířat byly skutečně naplněny, ne pouze to, že byly zohledněny. 4) Lépe prosazovat stávající legislativu týkající se welfare zvířat, zejména v oblasti přepravy zvířat. 5) Vytvářet novou legislativu, tam kde je to potřeba a zabývat se úpravou stávajících předpisů s plnou pozorností vůči požadavkům welfare.⁷³

Sekundární právní předpisy byly v oblasti ochrany zvířat vydávány již dříve, a to na základě jiných předpisů primárního práva (Smluv o ES), ať už se jednalo o sféru společné

⁷⁰ Čl. 4 Smlouvy o fungování Evropské unie. Úř. Věst. C 202, 7. června, 2016, s.47 a násl.

⁷¹ Čl. 13 Smlouvy o fungování Evropské unie. Úř. Věst. C 202, 7. června, 2016, s.47 a násl.

⁷² MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Nakladatelství Academia, 2013, s. 168.

⁷³ VAPNEK, Jessica. Using Article 13 of the Treaty on the Functioning of the EU to Challenge Action or Inaction on Animal Welfare. *Academia Letters* [online], 2021, [cit. 31. října 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.20935/AL1818>.

zemědělské politiky, vnitřního trhu či životního prostředí.⁷⁴ Ohledně problematiky ochrany zvířat existuje mnoho právně závazných sekundárních předpisů unijního práva. Mezi ty nejzásadnější patří následující:

- Směrnice Rady 98/58 ES ze dne 20. července 1998, o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely, bližší úpravu pro jednotlivé druhy hospodářských zvířat pak nalezneme i v dalších předpisech.
- Nařízení Rady č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004, o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činnostech.
- Nařízení Evropského parlamentu a rady č. 576/2013 ze dne 12. června 2013, o neobchodních přesunech zvířat v zájmovém chovu.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/63/EU ze dne 22. září 2010, o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely a nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1223/2009 ze dne 30. listopadu 2009, o kosmetických přípravcích.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1523/2007 ze dne 11. prosince 2007, kterým se zakazuje uvádět na trh, dovážet do Společenství a vyvážet z něj kočky a psy kůže a výrobky obsahující tyto kůže.
- Nařízení Rady č. 1099/2009 ze dne 24. září 2009, o ochraně zvířat při usmrcování.
- Směrnice Evropského parlamentu a rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků a směrnice Rady č. 92/43/EHS ze dne 21. května 1992, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.
- Nařízení Evropského parlamentu a rady č. 2016/429 ze dne 9. března 2016, o nálezích zvířat a o změně a zrušení některých aktů v oblasti zdraví. („právní rámec pro zdraví zvířat“).

3.3 Vnitrostátní předpisy

Soubor právních předpisů, které upravují ochranu zvířat proti týrání na území České republiky je rozsáhlý a jednotlivé právní předpisy poskytují ochranu zvířatům za různých předpokladů a při rozdílných podmínkách, proto můžeme právní úpravu v této oblasti pro lepší orientaci dělit na dvě kategorie, tedy na předpisy poskytující zvířatům přímou ochranu a na předpisy poskytující ochranu nepřímou.

Přímou ochranu zvířat představují předpisy, které vymezují, zakazují a postihují činnosti považované za týrání zvířat, nepřímou ochranu pak úprava týkající se zacházení se

zvířaty a ochrany welfare. Právní předpisy nepřímé ochrany zvířat proti týrání tedy necílí primárně na ochranu zvířat proti týrání, ale dávají nám prostředky, které slouží k lepšímu dosahování této ochrany, když upravují odvětví jako jsou např. výživa zvířat, šlechtění a plemenitba, přeprava zvířat, myslivost, ochrana přírody a krajiny a další.⁷⁵ Soubor právních předpisů nepřímé ochrany zvířat tvoří poměrně velké množství zákonných, ale i podzákonných norem, proto dále uvádím zákonné předpisy, z mého pohledu nejzásadnější:

- zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně souvisejících zákonů (veterinární zákon), který stanovuje požadavky veterinární péče na chov a zdraví zvířat a na živočišné produkty, upravuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob, soustavu, působnost a pravomoc orgánů vykonávajících státní správu v oblasti veterinární péče, jakož i některé odborné veterinární činnosti a jejich výkon.⁷⁶
- zákon č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách), který upravuje podmínky pro vydání licence k provozování zoologických zahrad, postup při vydávání licence, kontrolu nad dodržováním povinností plynoucích z tohoto zákona, základní podmínky pro poskytování dotací ze státního rozpočtu a jiných veřejných zdrojů provozovatelům zoologických zahrad a správní tresty za porušení povinností stanovených tímto zákonem.⁷⁷
- zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), kdy účelem toho zákona je stanovit podmínky a pravidla pro šlechtění a plemenitbu vyjmenovaných hospodářských zvířat, a dále pro ochranu, uchovávání a využívání genetických zdrojů zvířat, pro označování označovaných zvířat a pro evidenci evidovaných zvířat, chovaných na území České republiky tak, aby tato činnost byla, za podpory ze státních prostředků, nástrojem pro zvelebování populací těchto zvířat a zachování jejich genetické rozmanitosti.⁷⁸

⁷⁵ *Ochrana zvířat – welfare* [online]. svscr.cz, [cit. 20. května 2021]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/ochrana-pohody-zvirat-welfare/>.

⁷⁶ § 1 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁷ § 1 zákona č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů.

⁷⁸ § 1 odst. 3 zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, jehož účelem je přispívat k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitosti forem života, přírodních hodnot a krás, k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji.⁷⁹
- Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, který upravuje např. chov a zachování druhů zvěře volně žijících na území České republiky, držení zvěře v zajetí, dovoz a vývoz zvěře, tvorbu a využití honiteb, regulaci stavů zvěře, provádění lovu zvěře, kontrolu ulovené zvěře, nebo výkon státní správy myslivosti, dozoru za porušení nebo neplnění povinností.⁸⁰

Jak už vyplývá z předchozích kapitol, ZoZT je základním právním předpisem poskytující zvířatům přímou ochranu proti týrání. V § 1 ZoZT nalezneme ustanovení o účelu tohoto zákona, tedy interpretační vodítko pro výklad ostatních ustanovení v tomto zákoně a stanoví se v něm, že: *„Účelem zákona je chránit zvířata, jež jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrcení bez důvodu, pokud byly způsobeny, byť i z nedbalosti člověkem.“*⁸¹

Působnost ZoZT je velmi široká a kromě ochrany proti týrání stanoví také množství povinností, které je třeba naplňovat při různých činnostech, u kterých dochází k nakládání se zvířaty a pro případ porušení těchto povinností, stanoví také skutkové podstaty přestupků.⁸²

K 1. 2. 2021 nabyla účinnosti rozsáhlá novela ZoZT, která se dotýká zejména zvířat v zájmových chovech, neboť zpřísňuje podmínky chovu zvířat, potažmo se tak welfare zvířat opět o kousek posune k lepšímu. Tuto novelu vnímám v určitých směrech jako přelomovou, neboť např. formuluje zákonné podmínky pro rozmnožování zvířat v zájmových chovech, rozšiřuje okruh subjektů, na které se tyto povinnosti vedle chovatelů vztahují, stanoví, co se rozumí tzv. množirnou, umožňuje obcím, které odebraným týraným zvířatům z těchto zařízení poskytnou předběžnou náhradní a náhradní péči, aby své účelně vynaložené náklady uplatnily u ministerstva zemědělství, k tomuto blíže v kapitole 6. Novelou došlo také ke změnám v oblasti trestání, kdy k dnešnímu dni může být za porušení některých ustanovení ZoZT uložena pokuta až 1.000.000,- Kč. Novela ZoZT přinese i velký pokrok v ochraně hospodářských zvířat, neboť v roce 2027 nabydou účinnosti další ustanovení ZoZT, a to ustanovení zakazující klecové chovy nosnic.

⁷⁹ § 1 zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

⁸⁰ § 1 odst. 1 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

⁸¹ § 1 odst. 1. zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

⁸² MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako objekt právních vztahů. *Dny práva 2010* [online], 2010, Brno: Masaryk University, s. 1925 [cit. 15. září 2022]. Dostupné z: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/sbornik/sbornik.pdf.

Úpravu bližších požadavků na ochranu zvířat proti týrání dále nalezneme v množství prováděcích vyhlášek ZoZT, mezi které patří např.:

- Vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, v platném znění,
- Vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě, v platném znění,
- Vyhláška č. 418/2012 Sb., o ochraně zvířat při usmrcování, v platném znění,
- Vyhláška č. 384/2021 Sb., o ochraně psů a koček při chovu za účelem rozmnožování, v platném znění.

Vedle ZoZT jsou právními předpisy přímé ochrany zvířat také zákon TrZ a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

Stejně jako v jiných právních odvětvích, lze i v oblasti ochrany zvířat proti týrání nalézt a formulovat právní principy, na kterých je česká právní úprava ochrany zvířat proti týrání založena. Jedná se o tyto principy:

- Princip vysoké hodnoty zvířat – legislativní vyjádření tohoto principu nalezneme v již zmiňované preambuli ZoZT. Jde o uznání faktu, že hodnotu zvířete jako živé bytosti se schopností prožívat emoce nelze měřit či omezovat na úkor užitečnosti zvířete pro člověka, ač je tato užitečnost nepopíratelně obrovská. Dále je tímto principem vyjádřena povinnost lidí, jakožto „pánů“ planety, zvířata pro jejich vysokou hodnotu chránit všemi prostředky, včetně těch právních.⁸³
- Princip péče – tento princip se vztahuje především na zvířata v lidské péči a je výsledkem dlouhodobé domestikace zvířat, tedy ztráty jejich schopnosti žít mimo zajetí. Vedle tohoto generálního a spíše morálního pojetí principu péče, jej lze vnímat také jako závazky konkrétních chovatelů ke konkrétním zvířatům v jejich držení, a legislativní vyjádření tohoto principu pak nalezneme v jednotlivých ustanoveních zákona, která chovatelům a jiným osobám nakládajícím se zvířaty stanovují ve vztahu ke zvířatům řadu povinností a zákazů.⁸⁴
- Princip snižování utrpení – tento princip spočívá především v zákazu týrání, tedy jeho legislativní vyjádření nalezneme v § 2 odst. 1 ZoZT. Vedle zákazu týrání, je pak tento princip promítnut v řadě dalších zákazů a povinností, kterými se má zbytečnému či

⁸³ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Nakladatelství Academia, 2013, s. 304–305.

⁸⁴ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Nakladatelství Academia, 2013, s. 305–306.

nepřiměřenému utrpení zvířat předcházet, např. půjde o právní úpravu usmrcování zvířat.⁸⁵

- Princip zákazu usmrcení bez zákonného důvodu – dle tohoto principu nemá být žádné zvíře usmrceno ze svévole či libovůle, a proto § 5 odst. 2 ZoZT obsahuje taxativní výčet důvodů, pro které může být zvíře usmrceno.⁸⁶
- Princip respektování přirozených potřeb zvířat – na základě tohoto principu mají být v hospodářských chovech vytvářeny podmínky takové, aby byly co možná nejvíce zachovány biologické a etologické podmínky daného druhu. Také u chovů zájmových je třeba brát ohled na přirozené potřeby zvířat, aby nedocházelo k jejich utrpení. I zde právní úprava k naplňování tohoto principu stanoví celou řadu povinností. Významným projevem tohoto principu je aktuálně zejména výše zmiňovaný zákaz klecových chovů nosnic.⁸⁷
- Princip odpovědnosti chovatele – tento princip spočívá v odpovědnosti chovatele, tedy jakékoliv osoby, která zvíře drží, za protiprávní jednání vůči zvířeti, a jeho projevem je právní úprava skutkových podstat přestupků a trestných činů v této oblasti.⁸⁸
- Princip odbornosti a kvalifikace – projev tohoto principu nalezneme např. v požadavku na odborné posouzení toho, zda byly v konkrétním případě naplněny znaky skutkové podstaty přestupku či trestného činu týrání zvířete.⁸⁹
- Princip subsidiarity využití zvířete – tento princip se uplatňuje v souvislosti s pokusy na živých zvířatech. Zvířata mají být na základě tohoto principu k pokusům využívána pouze v situacích, kdy pro dosažení žádaného výsledku není dostupná žádná jiná metoda. Legislativní vyjádření tohoto principu nalezneme v § 18a odst. 1 ZoZT.⁹⁰
- Princip transparentnosti – tento princip reflektuje požadavek na informovanost veřejnosti. Projevuje se zejména ve vedení záznamů a evidencí napříč různými

⁸⁵ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Nakladatelství Academia, 2013, s. 306–307.

⁸⁶ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Nakladatelství Academia, 2013, s. 307.

⁸⁷ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Nakladatelství Academia, 2013, s. 307-308.

⁸⁸ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Nakladatelství Academia, 2013, s. 308.

⁸⁹ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Nakladatelství Academia, 2013, s. 309.

⁹⁰ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Nakladatelství Academia, 2013, s. 309-310.

oblastmi ochrany zvířat. Tyto záznamy jsou dále zpracovávány za účelem zveřejňování celostátních i dílčích statistik. Takovýmto zpracovaným záznamem, je např. každoročně zveřejňovaná Zpráva o činnosti v oblasti ochrany zdraví zvířat.⁹¹

⁹¹MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Nakladatelství Academia, 2013, s. 310.

4 Orgány vykonávající dozor a uplatňující odpovědnost za přestupky v oblasti ochrany zvířat proti týrání

4.1 Ministerstvo zemědělství

Ústřední orgánem ochrany zvířat proti týrání je Ministerstvo zemědělství. Poměrně široký výčet pravomocí Ministerstva zemědělství nalezneme v § 20 ZoZT, kdy mezi hlavní úkoly ministerstva patří zejména projednávání, koordinace a kontrola plnění úkolů v oblasti ochrany zvířat. Dále v této oblasti uděluje některá povolení, např. k porážce zvířat pro potřeby církví, či k chovu pokusných zvířat.⁹²

4.2 Státní veterinární správa

Státní veterinární správa (dále jen „SVS“) je orgánem veterinární správy a správním úřadem s celostátní působností, zřízeným zákonem č. 166/1996 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Je podřízena ministerstvu a je složena z Ústřední veterinární správy Státní veterinární správy (dále jen „ÚVS“), krajských veterinárních správ Státní veterinární správy, které vykonávají svou působnost na území krajů, resp. Městské veterinární správy v Praze Státní veterinární správy (dále jen „KVS“). Hlavní činnost ÚVS spočívá zejména v řízení, organizaci, koordinaci a metodice tak jako je tomu u činnosti ministerstva.⁹³ Konkrétně ÚVS např. zpracovává a realizuje program ochrany zvířat, vykonává dozor nad dodržováním povinností stanovených ZoZT a obecně závaznými právními předpisy vydanými na jeho základě v případech, kdy si to vyhradí a spolupracuje na úseku dozoru nad ochranou zvířat s orgány ochrany zvířat RE, EU a třetích zemí.⁹⁴

4.3 Krajské veterinární správy

Dozor nad dodržováním povinností chovatelů a ostatních fyzických a právnických osob vyplývajících pro ně ze ZoZT a kontrolní činnost s tímto související přísluší KVS⁹⁵, místně příslušným dle místa chovu zvířete. Výkonem dozoru může být dle ZoZT pověřen pouze odborný pracovník s vysokoškolským vzděláním v oblasti veterinárního lékařství a hygieny,

⁹² § 20 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

⁹³ *Jak postupovat v případech týrání zvířat. Informace pro obce s rozšířenou působností.* [online]. svscr.cz [cit. 15. září 2022] Dostupné z: <https://www.svscr.cz/jak-postupovat-v-pripadech-tyrani-zvirat-priruccka-pro-obce-s-rozsirenou-pusobnosti/>.

⁹⁴ § 22 odst. 2 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁵ § 22 odst. 1 písm. a) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

který získal osvědčení o způsobilosti po úspěšném složení zkoušek podle zkušebního řádu a prokázal znalost právních předpisů vztahujících se k činnosti jím vykonávané. Tito úřední veterinární lékaři (dále jen „inspektoři KVS“) jednotlivé kontroly provádějí v místě svého pracoviště, např. na jatkách, nebo ve vymezené územní působnosti.

KVS provádí kontroly péče o dobré životní podmínky zvířat převážně dle jednotného integrovaného víceletého vnitrostátního plánu kontrol ČR. Například u hospodářských zvířat probíhají tyto kontroly na základě analýzy rizik, ve které KVS zohledňuje mj. počet a druhy zvířat chovaných v hospodářství, nebo zjištění nedostatků při kontrolách pohody zvířat v předchozích letech. U zvířat v zájmovém chovu, resp. u subjektů registrovaných pro chov zvířat a obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy dle § 13a ZoZT pak kontroly dle výše uvedeného plánu probíhají minimálně 1x za 3 roky.⁹⁶ Dle tohoto plánu probíhají kontroly na základě časových a jiných kritérií i u dalších subjektů, jako jsou například útulky nebo jatky. Mimo plán kontrol pak probíhají kontroly následné nebo kontroly na základě hlášených podnětů.⁹⁷

Inspektoři KVS mohou vstupovat do objektů chovatelů, v nichž jsou chována zvířata. Problém však nastává v situaci, kdy je tímto objektem obydlí chovatele, neboť do tohoto může inspektor KVS vstoupit jen se souhlasem chovatele a bez souhlasu pouze v případě, že je obydlí užíváno k podnikání nebo provozování jiné hospodářské činnosti.⁹⁸ Zde tedy narážíme na zásadu nedotknutelnosti obydlí, kterou nalezneme v čl. 12 Listiny základních práv a svobod. Pokud tak v předmětném obydlí dochází k týrání zvířat a nejedná se např. o registrovanou chovatelskou stanici, nemá inspektor KVS možnost, jak urychleně zasáhnout. Odlišná situace nastává, pokud týrání zvířete dosahuje tak vysoké intenzity, že naplňuje skutkovou podstatu trestného činu a potažmo tak dochází k závažnému ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti.⁹⁹ Policie ČR v těchto případech může vstoupit do obydlí, zřejmě problematické však bude v konkrétní situaci určit, zda v obydlí opravdu dochází k páčání trestné činnosti a jsou tak naplněny zákonné předpoklady pro vstup do obydlí. Lze tedy shrnout, že na základě platné právní úpravy chybí v případech, kdy dochází k týrání zvířete, které nelze najisto kvalifikovat jako trestný čin, adekvátní řešení pro rychlou pomoc. Tato problematika byla předmětem diskusí v souvislosti s velkou novelou ZoZT již v roce 2012 a i dnes zůstává diskutovaným

⁹⁶ *Jednotný integrovaný víceletý vnitrostátní plán kontrol ČR 2020-2023* [online]. mzcr.cz [cit. 15. září 2022]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/jednotny-integrovaný-víceletý-vnitrostátní-plan-kontrol-cr-2020-2023/>.

⁹⁷ *Výroční zpráva Státní veterinární správy za rok 2021* [online]. svscr.cz [cit. 15. září 2022]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/vyrocní-zpráva-statní-veterinární-správy-za-rok-2021/>.

⁹⁸ § 7 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁹ § 40 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

tématem. Odborná veřejnost, která se problematikou ochrany zvířat zabývá, se shoduje, že rozšíření § 40 zákona o Policii ČR o nový důvod ke vstupu do obydlí a to nezbytnost z hlediska ochrany života nebo zdraví zvířat, by přineslo soulad s principem vysoké hodnoty zvířat, který je vyjádřen ve zmiňované preambuli ZoZT a právním statutem zvířete, který mu přiznává občanský zákoník.¹⁰⁰

Pro doplnění uvádím, že inspektor KVS může v případě, že jej chovatel odmítá do prostoru, kde jsou zvířata chována pustit, využít institutu předvedení zvířete a chovatel tak na požádání inspektora musí zvíře předvést.¹⁰¹ Bohužel tento postup není zcela účinný, neboť z předvedení zvířete lze těžko posoudit prostředí, ve kterém je zvíře chováno, či kolik zvířat se v tomto prostředí nachází a taktéž je na chovateli, které zvíře inspektorovi KVS předvede. Logicky tak chovatel vybere zvíře, které nevykazuje známky špatného zacházení. Neefektivnost tohoto postupu se potvrdila také u medializovaného případu množírny v Kamenici nad Lipou. Tato kauza začala dvěma podněty podanými KVS v roce 2016, kdy chovatelka odmítla inspektory KVS do obydlí vpustit. Při první kontrole předvedla 13 psů a při druhé kontrole 11 psů, kteří nevykazovali známky týrání. V roce 2017 byla chovatelka na základě podnětu kontrolována znovu, opět inspektory KVS odmítla do obydlí vpustit, ale nyní již předvedla 12 psů, kteří byli ve špatném výživovém a zdravotním stavu. V roce 2018 bylo na základě domovní prohlídky v domě nalezeno 212 psů ve zcela otřesných podmínkách.¹⁰²

KVS mohou na základě kontrolních zjištění v případě porušení právních předpisů na úseku ochrany zvířat proti týrání vydávat rozhodnutí o závazném pokynu k odstranění zjištěných nedostatků; v tomto rozhodnutí stanoví, jaká právní povinnost byla porušena, jakým způsobem a v jaké lhůtě mají být zjištěné nedostatky odstraněny. Závazný pokyn k odstranění nedostatků je tedy jediným zvláštním opatřením, které na rozdíl od ostatních zvláštních opatření v ZoZT, může uložit sama KVS. Pro případ, že k dodržení závazného pokynu nedojde, chybí v zákoně sankce, ale připadá v úvahu možnost KVS podat návrh na vydání rozhodnutí o zvláštním opatření k OÚORP, kdy zároveň s tímto OÚORP zahájí i řízení o přestupku. Návrh na vydání rozhodnutí o zvláštním opatření může KVS podat i souběžně s uložením závazného pokynu, zde pak bude stěžejní vzájemná spolupráce KVS a OÚORP, aby jejich případná rozhodnutí v téže věci byla slučitelná. Např. zřejmě kontraproduktivní by bylo uložení

¹⁰⁰ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Nakladatelství Academia, 2013, s. 384.

¹⁰¹ § 25 odst. 2 písm. c) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰² SEMERÁD, Zbyněk. *Kauzy welfare – Co Kdy Kde Jak S kým*. [online]. ochrance.cz [cit. 14. září 2022].

Dostupné z: https://www.ochrance.cz/uploads-import/projekt_ESF/00_2018_VA/KONFERENCE/02_22_Ochrana_zvirat/prezentace_fin/3_Kauzy_welfare_Kd_o_Kdy_Kde_Jak_S_kym_Z.Semerad.pdf.

závazného pokynu ke zlepšení prostor, ve kterých je zvíře chováno a uložení zvláštního opatření umístění týraného zvířete do náhradní péče.¹⁰³

Výsledkem novelizací ZoZT je i existující povinnost OÚORP si v přestupkovém řízení vyžádat odborné vyjádření KVS. Toto odborné vyjádření naplňuje definiční znaky závazného stanoviska a je závazné pro celé předmětné řízení.¹⁰⁴ V souladu se zásadou odbornosti totiž OÚORP nemůže sám zhodnotit okolnosti související se spáchaným přestupkem, tedy nemůže např. sám rozhodnout, zda byla naplněna skutková podstata přestupku týrání zvířete dle § 4 ZoZT. Tato povinnost OÚORP se až na výjimky stanovené v § 24a odst. 5, vztahuje na každý případ porušení ZoZT nebo vyhlášky v této oblasti. Nyní tedy už nemůže docházet k situacím, kdy pachatel nebude vůbec potrestán, protože ze strany OÚORP není odborné vyjádření respektováno, nebo si jej vůbec nevyžádá a spáchaný přestupek bude posuzován nekvalifikovanou osobou.¹⁰⁵

Podnět k zahájení správního řízení může být výsledkem vlastní iniciativy orgánu obce, občanů obce, ale může také pocházet přímo od KVS jako orgánu ochrany zvířat. ZoZT stanoví povinnost OÚORP projednávat všechny podněty podané KVS, a po vydání rozhodnutí ve věci, usnesení o odložení věci nebo usnesení o zastavení řízení, je bezodkladně zaslat KVS. Tato povinnost platí i v případě, že bylo správní řízení zahájeno z podnětu jiného subjektu, než je KVS.¹⁰⁶

4.4 Obecní úřady obcí s rozšířenou působností

Vedení správního řízení a rozhodování o uložení správních sankcí trestní i netrestní povahy, za porušení pravidel stanovených v ZoZT, náleží v prvním stupni do působnosti OÚORP a na území hlavního města Prahy plní tyto úkoly příslušný úřad městské části hlavního města Prahy. Výjimkou z tohoto pravidla je rozhodování obce (městských částí hlavního města Prahy) o přestupcích za nesplnění povinností stanovených obecně závaznými vyhláškami v rámci jejich samostatné působnosti.¹⁰⁷

¹⁰³ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Nakladatelství Academia, 2013, s. 387.

¹⁰⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. října 2010, sp.zn. 7 As 46/2010.

¹⁰⁵ *Výklad Mze ČR k problematice odborného vyjádření orgánu veterinární správy podle § 24a odst. 5 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů*. [online]. next.codexis.cz, [cit. 15. září 2022]. Dostupné z: <https://next.codexis.cz/literatura/vyklad-mze-cr-k-problematice-odborneho-vyjadreni-organu-veterinarni-spravy-LT40528?dokumentVyraz=Výklad+Ministerstva+zemědělství%3%AD+ze+dne+21.+Května+2010%2C+k+problematice+odborneho+vyjadren%3%AD+orgánu+veterinárn%3%AD+správy.#match-0>.

¹⁰⁶ § 24a odst. 3 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁷ § 28 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

OÚORP má tedy v oblasti ochrany zvířat proti týrání významné rozhodovací pravomoci, ale jak už bylo zmíněno výše, není oprávněn sám posoudit odborné otázky týkající se naplnění skutkové podstaty přestupku týrání zvířat. Ostatní aspekty správního řízení OÚORP zajišťuje sám, se znalostí místních poměrů. Je zřejmé, že k prosazování odpovědnosti v předmětné oblasti je nutná úzká spolupráce OÚORP a KVS a nabízí se otázka, zda by nebylo vhodné provést změnu kompetencí a převést tak provádění správního řízení na orgány veterinární správy, tak jako tomu je pro účely veterinárního zákona.¹⁰⁸ I toto je ze strany odborné veřejnosti a ochránců zvířat dlouhodobě kritizováno, zejména proto, že úředníci OÚORP mohou často mít k pachatelům přestupků úzké osobní vazby, nebo jsou na rozdíl od pracovníků KVS nedostatečně odborně vzděláni.¹⁰⁹

4.5 Obce

Také obce v samostatné působnosti mají v ochraně zvířat proti týrání svou úlohu. Velmi důležitá je činnost pečovatelská, neboť obce mohou zřizovat, provozovat a rušit útulky pro zvířata, ve kterých je poskytován domov nejen zvířatům opuštěným, ale také zvířatům týraným. Vedle pečovatelské úlohy, je zde i činnost obce spočívající v normotvorbě a výslovné zmocnění obcí k vydávání obecně závazných vyhlášek nalezneme v ZoZT i v jiných právních předpisech.¹¹⁰

¹⁰⁸ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Nakladatelství Academia, 2013, s. 381.

¹⁰⁹ *Novela zákona na ochranu zvířat proti týrání je výsledkem mnoha kompromisů* [online]. advokatinidenik.cz, 8. února 2021 [cit. 31. srpna 2021]. Dostupné z: <https://advokatinidenik.cz/2021/02/08/spoluautor-novely-komentuje-aktualni-zakon-na-ochranu-zvirat-proti-tyrani/>.

¹¹⁰ JANČÁŘOVÁ, Ilona a kol. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 305.

5 Vybrané prostředky sloužící k ochraně zvířat proti týrání upravené v ZoZT v porovnání s klasickou úpravou těchto institutů v ZoP

5.1 Vymezení rozdílu mezi správním trestem a ochranným opatřením

Instituty jejichž prostřednictvím lze prosazovat ochranu zvířat proti týrání máme zakotveny zejména v pramenech správního práva, konkrétně v ZoZT s tím, že ZoP se použije subsidiárně a jak už bylo zmíněno výše, pouze v těch nejzávažnějších případech bude pachatel odpovědný trestněprávně. Prostředky správního práva v této oblasti můžeme rozdělit na správní tresty, ochranná opatření a dále zvláštní opatření, kterým bude pro jejich zvláštní povahu věnována samostatná kapitola. Jedná se o instituty správního donucení, kterými příslušné správní orgány autoritativně uplatňují a realizují správněprávní odpovědnost. V obou případech platí zásada *nulla poena sine lege* a tedy lze ukládat pouze správní tresty či ochranná opatření stanovená v zákoně.¹¹¹

Dalším společným rysem těchto institutů je pak skutečnost, že jejich uložením může být zasaženo do základních lidských práv a svobod, tedy i při ukládání ochranných opatření musí být dbáno na zásady pro ukládání správních trestů, a to jak na zásadu individualizace, tak na zásadu přiměřenosti.¹¹²

Hlavním účelem správních trestů je způsobení újmy pachateli přestupku, zatímco u ochranných opatření vzniká určitá újma pachateli přestupku pouze jako jejich nepřímý nevyhnutelný následek. Ochranná opatření tedy nemají represivní povahu jako je tomu u správních trestů a jejich funkce spočívá především v preventivní ochraně společnosti. Taktéž ochranná opatření nemají působit generálně preventivně, ale zejména prostřednictvím individuální prevence. V neposlední řadě je také nutné zmínit, že ochranné opatření lze uložit i osobě, která není pachatelem přestupku.¹¹³

V této práci se budu dále věnovat konkrétním prostředkům ochrany zvířat, a to správnímu trestu propadnutí týraného zvířete, ochrannému opatření zabrání týraného zvířete dle ZoZT, jejich porovnání s úpravou v ZoP, a dále pak zvláštním ochranným opatřením náhradní péče o týrané zvíře a předběžné náhradní péče o týrané zvíře, neboť se jedná o prostředky se správním řízením v této oblasti neodmyslitelně spojenými.

¹¹¹ FRUMAROVÁ, Kateřina a kol. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017, s. 88.

¹¹² PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2018, s. 232.

¹¹³ FRUMAROVÁ, Kateřina a kol. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017, s. 88.

5.2 Propadnutí věci dle ZoP

Propadnutí věci je jeden ze správních trestů, které lze podle ZoP uložit za spáchání přestupku.¹¹⁴ Podstata tohoto správního trestu spočívá v nuceném přechodu vlastnického práva pachatele k věci na stát a vlastníkem propadlé věci se tak stává vždy Česká republika a to i v případě, že o tomto trestu rozhodl např. orgán územní samosprávy a ne orgán státní. Obecně je pak výkon vlastnického práva k propadlým věcem úlohou Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových.¹¹⁵

Hlavním smyslem tohoto trestu je zabránění pachateli přestupku v dalším opakování protiprávního jednání, tedy jde o ztížení podmínek pro možnou recidivu, neboť propadnutím věci dochází k jakémusi zneškodnění této propadlé věci ve vztahu k majiteli a zájem na ochraně veřejného zájmu tak zde vstupuje před zájem na ochraně vlastnického práva.¹¹⁶ Vedle preventivní funkce tohoto správního trestu pak pachateli přestupku vzniká majetková újma, neboť uložením tohoto trestu se snižuje jeho majetek, a to o hodnotu propadlé věci, tedy věci, která byla ke spáchání přestupku užita nebo určena, nebo odejmutím prospěchu, který byl spácháním přestupku získán. Můžeme tedy shrnout, že správní trest propadnutí věci má dva účely a tento trest je možné uložit za jakýkoliv přestupek v případě, že není jeho uložení zákonem výslovně vyloučeno. Uložení tohoto trestu je možné i v případě, že zvláštní zákon jeho aplikaci vůbec nezmiňuje a také se můžeme setkat s případy, kdy zvláštní zákon výslovně uložení tohoto trestu vylučuje či naopak, kdy je uložení tohoto trestu obligatorní.¹¹⁷ Pokud zvláštní zákon výslovně nestanoví správnímu orgánu povinnost uložit za daný přestupek tento trest, jeho aplikace bude předmětem správního uvážení. Dále je zřejmé, že u některých přestupků bude uložení tohoto trestu vyloučeno již z povahy spáchaného přestupku.

Propadnutí věci může být uloženo jako správní trest samostatný nebo i společně s jiným správním trestem, nejčastěji se bude jednat o pokutu, vždy však za předpokladu splnění zákonem požadovaných podmínek.¹¹⁸

Předmětem propadnutí věci je věc v právním smyslu. Věcí v právním smyslu je pak dle § 489 vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí, tedy vše, co je lidem užitečné, resp.

¹¹⁴ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 382.

¹¹⁵ KOČÍ, Roman. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů*. Praha: Leges, 2017, s. 88-90.

¹¹⁶ KOČÍ, Roman. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů*. Praha: Leges, 2017, s. 88-90.

¹¹⁷ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 382.

¹¹⁸ KUČEROVÁ, Helena, HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 2. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 272.

může sloužit k uspokojování lidských zájmů a potřeb. Vedle užitečnosti pak musí věc v právním smyslu naplňovat i podmínku ovladatelnosti.¹¹⁹ Jak už bylo zmíněno v jedné z předchozích kapitol, občanský zákoník stanoví, že živé zvíře věci není a ustanovení o věcech se na živá zvířata použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jejich povaze.¹²⁰ Pro vymezení definice věci a její použití k účelům přestupkového zákona však musíme nahlédnout do trestního zákoníku, konkrétně do § 134, který stanoví, že ustanovení o věcech se vztahují i na živá zvířata.¹²¹ Ve vztahu ke zvířeti bude možné správní trest propadnutí věci tak, jak jej upravuje ZoP, fakultativně aplikovat např. v případě, že pachatel na poškozeného poštve svého psa, který ho pokouše a spáchá tak přestupek ublížení na zdraví dle § 7 odst. 1 písm. b) ZoP. Stejný postup by mohl následovat i v situaci, kdy poštvaný pes pachateli přestupku nenáleží, ale pachatel s ním nakládá jako by mu náležel a oprávněný vlastník psa není znám.¹²²

ZoP v § 48 odst. 1 písm. a) - c) taxativně stanoví důvody pro uložení propadnutí věci. První z těchto důvodů je skutečnost, že pachatel věc ke spáchání přestupku užil, nebo ke spáchání přestupku byla určena.¹²³ Užití věci ke spáchání přestupku znamená, že bez této věci by nebylo možné naplnit skutkovou podstatu tohoto kterého konkrétního přestupku, ovšem není třeba, aby tato věc byla znakem skutkové podstaty přestupku. Předmětná věc tak musí mít roli v naplňování skutkové podstaty spáchaného přestupku a nemůže se jednat o jakoukoliv nahodilou věc, kterou měl pachatel přestupku v době jeho spáchání zrovna u sebe.¹²⁴ Určení věci ke spáchání přestupku pak spadá pod situace, kdy byla věc stěžejní pro naplnění znaků skutkové podstaty, avšak přestupek byl spáchán pouze ve stádiu pokusu a zde jsou tedy na rozdíl od první alternativy tohoto zákonného důvodu vyloučeny přestupky spáchané z nedbalosti.¹²⁵

Druhý důvod, za jehož splnění lze rozhodnout o propadnutí věci, jsou případy, kdy se jedná o věc, kterou pachatel získal přestupkem nebo jako odměnu za něj.¹²⁶ Opět jsou zde dvě

¹¹⁹ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§1-654). Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2022, s. 1491-1496.

¹²⁰ § 494 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník

¹²¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich [online]. beck-online.cz, [cit. 16. srpna 2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqge3f6mrvgbpwi6romnqta&groupIndex=0&rowIndex=2>.

¹²² KRATOCHVÍL, Vladimír. K pojmu věc v právním smyslu v návrhu nového občanského zákoníku a v platném trestním zákoníku. *Právní rozhledy* [online databáze], 2011, č.19 [cit. 15. srpna 2022]. Dostupné z: databáze beck-online.cz

¹²³ § 48 odst. 1 písm. a) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹²⁴ BOHADLO, David a kol. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 309.

¹²⁵ KUČEROVÁ, Helena, HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 2. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 272.

¹²⁶ § 48 odst. 1 písm. b) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

alternativy pro uplatnění tohoto zákonného důvodu. V první z nich jde o věc získanou přestupkem, tedy o jakoukoliv věc, kterou pachatel nabyt či vyrobil spácháním přestupku, např. krádeží či zpronevěrou. Druhou alternativou je pak hmotná věc, kterou pachatel přestupku získal jako odměnu za jeho spáchání a je nerozhodné, zda byla tato dohodnuta nebo získána před či po spáchání přestupku.¹²⁷

Třetí důvod umožňuje propadnutí věci, v případě, že pachatel, byť i jen z části nabyt za věc získanou přestupkem nebo odměnou za něj jinou věc, ovšem jen v případě, že hodnota věci nabyté přestupkem nebo odměnou za něj není vůči hodnotě této „jiné věci“ zanedbatelná.¹²⁸

S jednou ze tří výše uvedených podmínek musí být kumulativně splněna i podmínka stanovená v § 48 odst. 2 a to, že propadnutí věci lze uložit jen v situacích, kdy věc náleží pachateli přestupku.¹²⁹ Zde opět pro vymezení pojmu „věc náležející pachateli“ musíme nahlédnout do trestního zákoníku, který v § 135 stanoví, že věc náleží pachateli, jestliže ji v době rozhodnutí o ní vlastní, je součástí jeho majetku nebo s ní fakticky jako vlastník nakládá, aniž je oprávněný vlastník nebo držitel takové věci znám.¹³⁰ Tímto správním trestem tedy nelze postihnout cizí věc a rozhodující bude okamžik vydání pravomocného rozhodnutí správního orgánu o propadnutí věci, tedy pokud pachatel v průběhu přestupkového řízení, ale před vydáním pravomocného rozhodnutí o propadnutí této věci, o ní učiní platné právní jednání, kterým tuto věc převede do vlastnictví jiné osoby, nebude již tento správní trest aplikovat a v úvahu přichází pouze uložení propadnutí náhradní hodnoty, či ochranného opatření zabráni věci.¹³¹

V § 48 odst. 3 ZoP je pak dán další omezující regulativ, dle kterého „*Propadnutí věci nelze uložit, je-li hodnota věci v nápadném nepoměru k povaze přestupku. Vyžaduje-li to bezpečnost osob nebo majetku nebo jiný obdobný obecný zájem, k hodnotě věci se nepřihlíží.*“¹³² Máme zde jediné kritérium, a to poměr hodnoty věci k povaze přestupku. Je tedy na správním orgánu ad hoc vždy posuzovat dle zkušeností ze své činnosti, případně na základě znaleckého posudku, hodnotu předmětné věci ve vztahu ke spáchanému přestupku a také

¹²⁷ BOHADLO, David a kol. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 310.

¹²⁸ § 48 odst. 1 písm. c) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁹ § 48 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁰ § 135 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹³¹ BOHADLO, David a kol. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 310.

¹³² § 48 odst. 3 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

naplnění účelu správního trestu.¹³³ Toto kritérium má sloužit především k zamezení „propadení“ věci bezcenných, které postrádají společenskou škodlivost. Tímto trestem budou postihovány zpravidla závažnější přestupky, např. nebude možné rozhodnout o propadnutí vozidla v případě, že řidič poruší pravidla silničního provozu.¹³⁴

5.3 Propadnutí zvířete dle ZoZT

Je zřejmé, že správní trest propadnutí zvířete se od správního trestu propadnutí věci liší svým účelem, neboť cílem uložení propadnutí zvířete není pouze zamezení páčání dalších přestupků, případně zkrácení pachatelových výnosů z této činnosti, ale v konečném důsledku cílí především na ochranu dotčeného zvířete proti týrání.

Podmínky, za kterých může být pachateli, který se dopustil týrání zvířete uložen správní trest propadnutí týraného zvířete nalezneme v § 27b ZoZT. Dle odst. 2 může být tento správní trest uložen, jestliže bylo zvíře týráno, vlastníkem tohoto zvířete je pachatel přestupku a zároveň je zde důvodná obava, že bude pachatel přestupku v týrání zvířete pokračovat. Zejména, jde-li o pachatele, který byl za týrání zvířete v posledních 3 letech potrestán, nebo neposkytne týranému zvířeti péči, kterou vyžaduje jeho zdravotní stav.

Dále připadá aplikace tohoto správního trestu v úvahu, i když k žádnému utrpení zvířete nedošlo, ale pachatel se dopustil přestupku tím, že chová zvíře vyžadující zvláštní péči bez příslušného povolení. Vlastníkem propadlého zvířete se stejně jako u propadlé věci dle ZoP stává stát. Správní trest propadnutí zvířete nelze na rozdíl od správního trestu propadnutí věci jako ho vymezuje ZoP uložit samostatně, ale pouze za současného uložení pokuty dle ZoZT. Propadnutí týraného zvířete je vyloučeno také v situaci, kdy je závažnost spáchaného přestupku tak nízká, že je pokuta, která byla zároveň uložena, na dolní hranici sazby stanovené za daný přestupek.¹³⁵ U všech typů přestupků týrání zvířat zákon stanoví pouze horní hranici sazby pokuty a na dolní hranici sazby zákon sice jak vyplývá z výše uvedeného odkazuje, ale nestanoví ji a určení její výše proto zůstává v diskreční pravomoci správního orgánu rozhodujícího v konkrétním případě. Dle důvodové zprávy by uložení správního trestu propadnutí zvířete mělo být vyloučeno, pokud je uložena pokuta nižší než 20.000,- Kč s tím, že musí být zohledněny majetkové poměry pachatele. Propadnutí může být zároveň s pokutou nižší než 20.000,- Kč uloženo pouze v případě, že právě majetkové poměry pachatele

¹³³ KUČEROVÁ, Helena, HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 2. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 274.

¹³⁴ MATES, Pavel a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017, s. 120.

¹³⁵ § 27b odst. 2-5 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

neumožňují uložení pokuty vyšší.¹³⁶ Zákonem nestanovenou dolní hranici sazby vnímám jako nedostatek právní úpravy, neboť nejen že může docházet k tomu, že pachatelé přestupků budou v obdobných případech sankcionováni rozdílně, ale také k tomu, že pokuty za týrání zvířat budou ukládány v nepatrné výši, tedy nebudou odrážet stupeň nebezpečnosti spáchaného přestupku, a citelně motivovat jejich pachatele ke zdržení se recidivy. Dále mám za to, že pro naplňování cílů ZoZT a celkově zlepšení životních podmínek zvířat, by bylo vhodné změnit právní úpravu ukládání tohoto správního trestu po vzoru ZoP, a to tak, že jeho aplikace bude možná i bez současného uložení pokuty. Dle mého názoru tato ustanovení svědčí o vnímání přestupků v předmětné oblasti zákonodárcem jako přestupků méně závažných, což nekoresponduje s pojetím zvířete jako živého tvora schopného pociťovat bolest a utrpení, který však logicky nemůže jako subjekt práva své zájmy před správními orgány hájit sám.

5.4 Zabrání věci dle ZoP

Dle § 53 odst. 1 ZoP je zabrání věci ochranným opatřením, které lze využít subsidiárně, pouze nedošlo-li k uložení správního trestu propadnutí věci a pokud se jedná o věc ve smyslu § 48 odst. 1 písm a) nebo b). ZoP pak dále v § 53 odst. 1 stanoví několik alternativních podmínek pro jeho aplikaci a to tak, že o zabrání věci lze rozhodnout jestliže:

První z důvodů, na základě, kterého lze rozhodnout o zabrání věci je situace, kdy se do 60 dnů ode dne, kdy přestupek vyšel najevo, nezjistí skutečnosti odůvodňující zahájení řízení o přestupku proti určité osobě.

Druhým důvodem je skutečnost, že věc náleží pachateli, proti němuž nelze vést řízení o přestupku nebo jemuž za přestupek nelze uložit správní trest. Jedná se tak o případy, kdy jsou znaky skutkové podstaty přestupku naplněny, ale proti pachateli nelze vést správní řízení nebo uložení tohoto trestu brání jiná překážka. Takovou překážkou může být např. situace, kdy fyzická osoba nebude za přestupek odpovědná pro nedostatek věku.

Třetím důvodem pro uložení zabrání věci je skutečnost, že věc náleží pachateli, u kterého bylo od uložení správního trestu upuštěno či podmíněně upuštěno.

Čtvrtý důvod, pro který lze rozhodnout o uložení zabrání věci je ten, že věc nenáleží pachateli nebo mu nenáleží zcela, tedy pachatel přestupku není vlastníkem věci vůbec nebo je jejím spoluvlastníkem.

¹³⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 501/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů [online]. beck-online.cz, [cit. 10. srpna 2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqiyf6njqgfpwi6romnqtc&groupIndex=0&rowIndex=2>.

Pátý důvod upravený v ZoP dopadá na situace, kdy vlastník věci není znám. Zároveň musí být s jednou z výše uvedených alternativ kumulativně naplněna podmínka, že uložení zabránění věci vyžaduje bezpečnost osob nebo majetku anebo jiný obdobný obecný zájem. Bez splnění výše uvedených podmínek lze rozhodnout o zabránění věci pouze v případě, že je výnosem přestupku, byť nikoliv bezprostředním. Stejně jako u správního trestu propadnutí věci se vlastníkem zabraněné věci stává stát.¹³⁷ O zabránění věci lze rozhodnout v pětileté prekluzivní lhůtě, tedy i po tříleté promlčecí lhůtě, jejímž uplynutím zaniká odpovědnost za spáchaný přestupek.¹³⁸

5.5 Zabránění týraného zvířete dle ZoZT

Od správního trestu propadnutí zvířete musíme odlišit zabránění týraného zvířete. Zabránění týraného zvířete je stejně jako zabránění věci dle ZoP subsidiárním prostředkem ochrany zvířat proti týrání a je možno jej uložit jen pokud nebylo uloženo propadnutí zvířete dle § 27b ZoP a zároveň týrané zvíře náleží osobě, kterou nelze za přestupek stíhat, protože není za přestupek, kterého se dopustila odpovědná z důvodu nízkého věku, nebo nepřičetnosti. Novelou ZoZT se prostor pro aplikaci tohoto ochranného opatření rozšířil i na další případy a nově je tedy možné zabránění týraného zvířete využít také pokud:

- 1) zvíře týrá osoba, která není vlastníkem zvířete a zvíře chová s vědomím vlastníka zvířete, a vlastník zvířete nezabezpečí péči o týrané zvíře na základě výzvy obecního úřadu obce s rozšířenou působností, nebo
- 2) osoba, již chované zvíře bylo umístěno do náhradní péče, neuhradí náklady spojené s umístěním zvířete do náhradní péče, náklady spojené s následnou péčí o zvíře a náklady na léčení zvířete, které bylo týráno a tedy poškozeno na jeho zdraví do 3 měsíců ode dne oznámení rozhodnutí o nákladech, a zvíře není vlastnictvím této osoby.

Novým vlastníkem zabraněného týraného zvířete se jako v předchozích podkapitolách stává stát.¹³⁹

Ochranné opatření zabránění týraného zvířete se ukládá vlastníkovi týraného zvířete. Jeho aplikace tedy připadá v úvahu v případech, kdy se vůči osobě, která zvíře týrala, vede přestupkové řízení a nelze uložit správní trest propadnutí týraného zvířete, neboť tato osoba

¹³⁷ § 53 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁸ KUČEROVÁ, Helena, HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 2. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 296.

¹³⁹ § 27c zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

není jeho vlastníkem, ale této osobě se uloží pokuta. Zároveň je zde vlastník zvířete, který ale sám zvíře netýral, tudíž proti tomuto se přestupkové řízení nevede a správní trest propadnutí týraného zvířete nemůže být uložen ani jemu.¹⁴⁰ I v tomto případě se uplatní pravidlo o nemožnosti uložení tohoto ochranného opatření v situaci, kdy je pachateli uložena pokuta na dolní hranici sazby za daný přestupek.¹⁴¹ Domnívám se, že stejně jako je tomu v případě zabránění věci dle ZoP, není ani zde třeba využití tohoto ochranného opatření vázat na uložení správního trestu. Pro doplnění uvádím, že zákon umožňuje využít institutu zabránění také v případě, že zvíře nebylo týráno, ale chová jej osoba, které byl pravomocným rozhodnutím nebo rozsudkem uložena zákaz chovu nebo zákaz činnosti.¹⁴²

¹⁴⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 501/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů [online]. beck-online.cz, [cit. 10. srpna 2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgiyf6njqgfpwi6romnqtc&groupIndex=0&rowIndex=2>.

¹⁴¹ § 27c odst. 4 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴² § 27d č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

6 Zvláštní opatření

6.1 Zvláštní opatření obecně

Vedle správních trestů a ochranných opatření nám zákon umožňuje paralelně s těmito chránit zvířata před týráním taky prostřednictvím zvláštních opatření.¹⁴³ Tato zvláštní opatření nalezneme v § 28a odst. 1 ZoZT, který stanoví, že orgán ochrany zvířat, tedy obecní úřad obce s rozšířenou působností, může na návrh krajské veterinární správy správním rozhodnutím:

- a) *nařídít a zajistit umístění týraného zvířete do náhradní péče,*
- b) *nařídít chovateli zajistit opatření ke snížení počtu zvířat včetně jejich usmrcení v souladu s tímto zákonem, dochází-li k jejich týrání,*
- c) *nařídít chovateli pozastavení činnosti, při které dochází k týrání zvířat a to do doby odstranění závad. Pozastavení činnosti není zákazem činnosti. Pozastavení činnosti nezahrnuje povinnosti chovatele zajistit náhradní péči o zvířata. Obecní úřad obce s rozšířenou působností rozhoduje o ukončení pozastavení činnosti na základě odborného vyjádření krajské veterinární správy, která posuzuje, zda došlo k odstranění závad,*
- d) *nařídít vlastníkovi zvířete zajistit utracení zvířete odborně způsobilou osobou podle veterinárního zákona, pokud je dán důvod k usmrcení zvířete podle § 5 odst. 2 písm. b),*
- e) *nařídít chovateli umožnit provádění péče o zvíře jinou osobou na pozemku, ve stájích nebo v jiných objektech chovatele, kde se zvíře nachází.*¹⁴⁴

Tato zvláštní opatření lze uložit nejen vlastníkovi zvířete, ale také osobě, která má zvíře v držbě, nájmu, nebo pachtu, tedy chovateli zvířete ať už je jím kdokoliv z výše uvedených osob. Jak vyplývá z dikce zákona, uložení zvláštního opatření je fakultativní a obecní úřad obce s rozšířenou působností není návrhem KVS vázán. Uložení zvláštního opatření je tedy předmětem správního uvážení a záleží na OÚORP, zda po zvážení všech rozhodných okolností přistoupí k zahájení řízení o zvláštním opatření.¹⁴⁵ Dle mého názoru je tento postup problematický. Zvláštní opatření totiž nemají sloužit k potrestání pachatele přestupku, ale jejich

¹⁴³ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Nakladatelství Academia, 2013, s. 387.

¹⁴⁴ § 28a odst. 1 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁵ *Výklad MZe ČR k problematice zvláštního opatření zejména k umístění týraného zvířete do náhradní péče*, podle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. [online], next.codexis.cz, [cit. 15. září 2022]. Dostupné z: <https://next.codexis.cz/literatura/vyklad-mze-cr-k-problematice-zvlastniho-opatreni%252C-zejmena-k-umisteni-LT103294?dokumentVyras=Výklad+Ministerstva+zemědělství%252C+ze+dne+31.+ledna+2017%2C+k+problematice+zvláštní%252C+opatření%252C.+Sp.+zn.+IOZ1958%2F2017-17214.#match-0>.

cílem je náprava závadného stavu a zabránění dalšímu týrání zvířat. V případě, že týrání zvířat v konkrétním případě dosahuje takové intenzity, že dojde ze strany KVS k podání návrhu na uložení zvláštního opatření, mám za to, že tento návrh by měl být pro OÚORP závazný, pokud nebude existovat důvodný předpoklad, že bude vydáno rozhodnutí, kterým se uloží propadnutí zvířete. Zároveň ani zde, nelze jako u správního trestu propadnutí zvířete a ochranného opatření zabránit týraného zvířete, rozhodnutí o zvláštním opatření vydat, pokud je závažnost spáchaného přestupku tak nízká, že pokuta, která byla uložena, je na dolní hranici sazby. Jsem přesvědčena, že povinnost odstranit závadný stav by neměla být vázána na uložení, případně vyšší uložené pokuty.

Odvolání proti rozhodnutí o zvláštním opatření dle písm. a), c) a e) nemá odkladný účinek, tedy zvláštní opatření trvá i po dobu trvání odvolacího řízení. Pokud OÚORP řízení o zvláštním opatření zahájí, musí dle zákona za předpokladu, že ve věci již neprobíhá trestní řízení, zahájit také řízení přestupkové.¹⁴⁶

V praxi nejčastěji dochází k uložení zvláštního opatření umístění týraného zvířete do náhradní péče¹⁴⁷, a proto se tomuto budu věnovat podrobněji v následující podkapitole.

6.2 Náhradní péče o týrané zvíře

Náhradní péče spočívá v umístění zvířete do péče útulku zřízeného obcí, či jiné vhodné fyzické nebo právnické osoby, na základě veřejnoprávní smlouvy, která pro něj zabezpečí potřebné životní podmínky, tedy podmínky přiměřené jak fyziologickým funkcím daného zvířete, tak jeho biologickým potřebám.¹⁴⁸ Zřizování útulků není pro obce povinností. Útulky můžeme dělit do těchto 3 skupin:

- 1) Útulky obecní či městské, které jsou obcí či městem zřízeny a spravovány, financované z rozpočtu obce či města.
- 2) Útulky, které jsou zřízeny a spravovány právnickými osobami, např. spolky na ochranu zvířat. V případech, kdy pečují o zvířata, která jim byla svěřena na základě

¹⁴⁶ § 28a odst. 2 a 7) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁷ *Výklad MZe ČR k problematice zvláštního opatření zejména k umístění týraného zvířete do náhradní péče, podle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.* [online], next.codexis.cz, [cit. 15. září 2022]. Dostupné z: <https://next.codexis.cz/literatura/vyklad-mze-cr-k-problematice-zvlastniho-opatreni%252C-zejmena-k-umisteni-LT103294?dokumentVraz=Výklad+Ministerstva+zemědělství%252C+ze+dne+31.+ledna+2017%2C+k+pro+blematice+zvláštní%252C+opáření%252C+Sp.+zn.+IOZ1958%2F2017-17214.#match-0>.

¹⁴⁸ HŮLOVÁ, Markéta. *Zákon na ochranu zvířat proti týrání. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 82 [online]. noveaspi.cz [cit. 18. srpna 2022]. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/products/lawTextPrint/13/171/1/2?timeslice=31.12.9999>.

veřejnoprávní smlouvy s obcí či městem, tuto péči financují právě obce či města. V ostatních případech si finance tyto útulky obstarávají samy.

- 3) Útulky zřízené a spravované soukromými osobami, co je uvedeno u bodu 2), platí i zde.¹⁴⁹

Všechny výše uvedené druhy útulků podléhají povinné registraci u KVS a musí dodržovat zákonné povinnosti provozovatele útulku. Tyto registrované útulky mohou péči o zvíře dále svěřit na základě smlouvy jednotlivým fyzickým osobám do dočasné pěstounské péče. Tyto osoby nepodléhají registraci u KVS.¹⁵⁰

To, zda má být v konkrétním případě zvíře umístěno do útulku zřízeného obcí nebo jiného, zákon výslovně nestanoví a rozhodnutí o tom, kam bude zvíře umístěno, tak náleží čistě do kompetence OÚORP. Kočky a psi jsou nejčastěji umisťováni do útulků, problematictější je ale umístění velkých hospodářských zvířat nebo zvířat exotických. Zároveň ministerstvo zemědělství nemá k dispozici seznam pečovatelů, tedy osob, které na rozdíl od útulků nepodléhají registraci a které by byly ochotny týraná zvířata do náhradní péče přijmout.¹⁵¹ Domnívám se, že zřízení takového seznamu by mohlo být přínosem a vést k určitému zjednodušení a zrychlení hledání nových domovů pro týraná zvířata.

Zvířeti umístěnému do náhradní péče jsou v útulku zajištěny podmínky takové, jako mají ostatní zvířata v útulku. U zvířat umístěných u pečovatele se pak standard podmínek, které mají být zajištěny, „měří“ podle ostatních zvířat, která pečující osoba chová, nebo dle podmínek, které jsou zvířatům v takovém chovu běžně poskytovány.¹⁵²

Dříve bylo možné využít náhradní péče pouze v případech, kdy ji vyžadoval zdravotní stav zvířete, nebo bylo zvíře týráno opakovaně, dnes už pro aplikaci náhradní péče tyto podmínky ZoZT nevyžaduje.

Právní úpravu umístění týraného zvířete do náhradní péče nalezneme v § 28b ZoZT a rozlišujeme situace, kdy lze očekávat, že dojde k nápravě pachatele a kdy toto naopak očekávat nelze. Pokud se totiž očekává náprava pachatele, musí rozhodnutí, kterým se ukládá náhradní péče, kromě obecných náležitostí stanovených správním řádem, obsahovat také podmínky

¹⁴⁹ BRYCHTOVÁ, Šárka. *Úloha municipalit v otázce ochrany týraných a opuštěných zvířat*. [online]. dk.upce.cz, 2019 [cit. 15. září 2022]. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/10195/38584>.

¹⁵⁰ Povinná registrace útulků pro zvířata. [online]. svscr.cz, [cit. 15. září 2022]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/povinna-registrace-utulku-pro-zvirata/>.

¹⁵¹ *Výklad MZe ČR k problematice zvláštního opatření zejména k umístění týraného zvířete do náhradní péče, podle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů*. [online], next.codexis.cz, [cit. 15. září 2022]. Dostupné z: <https://next.codexis.cz/literatura/vyklad-mze-cr-k-problematice-zvlastniho-opatreni%252C-zejmena-k-umisteni-LT103294?dokumentVyras=Výklad+Ministerstva+zemědělství%252C+ze+dne+31.+ledna+2017%2C+k+pro+blematice+zvláštní%252C+ho+opatření%252C.+Sp.+zn.+IOZ1958%2F2017-17214.#match-0>.

k zabezpečení ochrany zvířete, jejichž splnění povede k vrácení zvířete jeho vlastníkov. Posouzení toho, zda byly splněny podmínky pro návrat zvířete jeho vlastníkov, spadá do působnosti KVS, která o tom vydá odborné vyjádření a pouze na jeho základě může OÚORP rozhodnout o vrácení zvířete.¹⁵³

Jakmile je vlastníkov oznámeno rozhodnutí o umístění zvířete do náhradní péče, je povinen zvíře OÚORP v určené lhůtě vydat. Pokud zvíře není OÚORP vydáno, může být tomu, kdo ho má u sebe, odňato. S čímž souvisí také právo osoby, která má odnětí zvířete provést, vstupovat do všech prostor, kde je zvíře chováno.¹⁵⁴

6.2.1 Náklady náhradní péče

Náklady spojené s umístěním týraného zvířete do náhradní péče a s následnou péčí spojené, hradí osoba, již bylo zvíře odebráno. Náklady na léčení zvířete pak osoba, která poškození zdraví zvířete způsobila, a to i když přesahují hodnotu zvířete.

O nákladech náhradní péče a jejich výši rozhoduje OÚORP ve správním řízení a toto rozhodnutí směřuje vůči tomu, komu bylo zvíře odebráno. Na rozdíl od rozhodnutí o nařízení umístění týraného zvířete do náhradní péče, které je rozhodnutím správního orgánu ve veřejnoprávní věci, je rozhodnutí o nákladech spojených s touto náhradní péčí rozhodnutím ve věci soukromoprávní. Postup hrazení nákladů probíhá následovně. Útulak či pečovatel vynakládá účelné náklady náhradní péče a má povinnost poskytnout OÚORP o těchto nákladech doklady, na základě, kterých mu pak OÚORP tyto náklady hradí. Povinnost pečovatele poskytnout OÚORP doklady, zejména tedy faktury např. za zakoupené krmivo, či veterinární výlohy, je součástí smlouvy o zajištění péče. O nákladech tak OÚORP rozhoduje dodatečně až po určité době zajištění péče a rozhodnutí o nákladech lze vydávat také postupně. Mezi pečovatelem (věřitel) a osobou, které bylo zvíře odebráno (dlužník), tak vzniká závazkový vztah, na základě, kterého věřiteli poskytne plnění místo dlužníka třetí osoba, tedy OÚORP a rozhodnutí o povinnosti uhrazení náklady zaplatit má tak povahu regresu.¹⁵⁵ Následné vymáhání účelně vynaložených nákladů po osobě, které bylo zvíře odebráno, tedy zůstává v kompetenci OÚORP a nejde k tíži útulku či pečovateli.¹⁵⁶

¹⁵³ § 28b odst. 1 a 2 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁴ § 28b odst. 3 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁵ Unesení Krajského soudu v Plzni ze dne 31. května 2010, sp.zn. 57 A 23/2010-33.

¹⁵⁶ *Výklad MZe ČR k problematice zvláštního opatření zejména k umístění týraného zvířete do náhradní péče*, podle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. [online], next.codexis.cz, [cit. 15. září 2022]. Dostupné z: <https://next.codexis.cz/literatura/vyklad-mze-cr-k-problematice-zvlastniho-opatreni%252C-zejmena-k-umisteni->

Uložení náhradní péče nevede automaticky k zániku vlastnického práva ke zvířeti a zákon neurčuje po jaké době trvání náhradní péče má OÚORP o nákladech rozhodnout. Mám tedy za to, že je vhodné o nákladech rozhodnout již po prvním měsíci náhradní péče, aby mohl OÚORP co nejdříve aplikovat postup dle § 28a odst. 6 ZoZT. Dle tohoto ustanovení totiž v případě, kdy vlastník neuhradí výše zmíněné náklady do 3 měsíců ode dne oznámení rozhodnutí o nákladech, může OÚORP rozhodnout, že zvíře propadá do vlastnictví státu. Pokud bylo umístění zvířete do náhradní péče uloženo jiné osobě, než je vlastník tohoto zvířete, tedy např. jeho držiteli a ten neuhradí výše uvedené náklady, může OÚORP využít institutu zabránění týraného zvířete. O těchto následcích musí být vlastník nebo jiná osoba, které bylo zvíře odebráno, v rozhodnutí o nákladech výslovně poučen.¹⁵⁷

V případě, že chovatel neuhradí účelně vynaložené náklady spojené se zajištěním náhradní péče, toto zvláštní opatření trvá déle než 3 měsíce, vynaložené náklady ve vztahu k tomuto chovateli přesahují částku 200.000,- Kč a chovatel tyto náklady neuhradil ve lhůtě 3 měsíců ode dne oznámení rozhodnutí o nákladech ani v rámci exekuce, má OÚORP možnost podat žádost na ministerstvo zemědělství, na základě které ministerstvo účelně vynaložené náklady nahradí.¹⁵⁸ Opět zde vzniká právo na regresní úhradu, tentokrát se však jedná o právo ministerstva vůči pachateli přestupku. Před novelou se kompenzace týkala pouze koní a skotu, nyní už tato pravidla platí pro všechna zvířata. S ohledem na to, že se většina obcí spíše než s problémy u hospodářských zvířat, potýká s problémem množiren¹⁵⁹ psů, ve kterých může docházet k týrání i několika desítek zvířat¹⁶⁰, lze institut přenesení nákladů z obce na stát považovat za velmi efektivní krok v boji proti neetickým chovatelům, resp. hlavně množitelům. Jejich praktiky mnohdy zůstávaly obcemi dlouho bez větších zásahů, zejména pro velmi vysoké náklady zahrnující např. veterinární výlohy za péči o odebraná zvířata.

6.3 Předběžná náhradní péče o týrané zvíře

Od náhradní péče upravené v § 28b ZoZT musíme odlišit předběžnou náhradní péči dle § 28c ZoZT.

[LT103294?dokumentVyras=Výklad+Ministerstva+zemědělství%C3%AD+ze+dne+31.+ledna+2017%2C+k+problematice+zvláštní%C3%ADho+opatření%C3%AD.+Sp.+zn.+IOZ1958%2F2017-17214.#match-0.](https://www.denik.cz/z_domova/zaplacime-peci-o-tyrana-zvirata-nabizi-obcim-stat-za-psy-a-kocky-ale-ne-20180522.html)

¹⁵⁷ § 28a odst. 6 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁸ § 28d odst. 2 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁹ Množirna -

¹⁶⁰ RODRIGUEZ, Veronika. Zaplatíme péči o týraná zvířata, nabízí obcím stát. Za psy a kočky ale ne [online]. denik.cz, 22. května 2018 [cit. 22. srpna 2022]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/zaplacime-peci-o-tyrana-zvirata-nabizi-obcim-stat-za-psy-a-kocky-ale-ne-20180522.html.

Předběžná náhradní péče slouží k okamžité a účinné pomoci týranému zvířeti a využije se tedy v situacích, kdy by ponechání zvířete u chovatele po dobu správního řízení např. o zvláštním opatření náhradní péče, mohlo být rozhodující pro zhoršení zdravotního stavu nebo i život zvířete.¹⁶¹

Pro předběžnou péči se obdobně aplikují ustanovení správního řádu o předběžných opatřeních a dle § 28c odst. 1 ZoZT může být vydání rozhodnutí o předběžném opatření prvním úkonem v řízení o předběžném opatření, a tedy mu nemusí předcházet dokazování či oznámení o jeho zahájení. K tomu, aby toto rozhodnutí dostalo svého cíle poskytnutí okamžité pomoci, je stanoveno, že je po jeho vyhlášení okamžitě vykonatelné, odvolání proti němu nemá odkladný účinek a chovatel zvířete nemusí být při vyhlášení ani samotném odebrání zvířete přítomen.¹⁶² Řízení o nařízení předběžné náhradní péče je samostatným správním řízením.

Dle ZoZT je možné nařízení předběžné péče aplikovat, jestliže lze ve správním řízení očekávat uložení propadnutí týraného zvířete, rozhodnutí o jeho zabránění nebo rozhodnutí o umístění týraného zvířete do náhradní péče.¹⁶³ V souvislosti s tímto je zde pak povinnost OÚORP zahájit řízení o přestupku do 20 dnů ode dne vydání rozhodnutí o předběžné péči, avšak jedná se pouze o lhůtu pořádkovou.¹⁶⁴ Zásah do práv chovatele tak může být krátkodobý, dlouhodobý, ale i trvalý v závislosti na tom, zda bude řízení o přestupku zahájeno a pokud ano, jaký bude jeho výsledek.¹⁶⁵

V případě, že je nařízena předběžná náhradní péče a chovatel zvíře nevydá, platí stejná pravidla jako u náhradní péče dle § 28b ZoZT.¹⁶⁶

I zde může OÚORP žádat Ministerstvo zemědělství o hrazení účelně vynaložených nákladů, v případě, že ve vztahu k jednomu chovateli přesáhnou částku 200.000,- Kč. V případě předběžné náhradní péče může navíc OÚORP k úhradě nákladů požádat ministerstvo o poskytnutí přiměřené zálohy.¹⁶⁷

¹⁶¹ MÜLLEROVÁ, HANA a kol. *Kapitoly o právech zvířat: "My a oni" z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016, s. 698

¹⁶² § 28c odst. 1 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶³ § 28c odst. 1 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁴ § 28c odst. 6 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁵ *Výklad MZe ČR k problematice zvláštního opatření zejména k umístění týraného zvířete do náhradní péče, podle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.* [online], next.codexis.cz, [cit. 15. září 2022]. Dostupné z: <https://next.codexis.cz/literatura/vyklad-mze-cr-k-problematice-zvlastniho-opatreni%252C-zejmena-k-umisteni-LT103294?dokumentVyras=Výklad+Ministerstva+zemědělství%252C+ze+dne+31.+ledna+2017%2C+k+problematice+zvláštní%252C+opatření%252C+Sp.+zn.+IOZ1958%2F2017-17214.#match-0>.

¹⁶⁶ § 28c odst. 1 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁷ § 28d odst. 1 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

7 Závěr

Po teoretickém úvodu do problematiky, jsem se ve druhé kapitole zabývala vymezením základních pojmů, kterými jsou zvíře, týrání zvířete, welfare a chovatel. Největší pozornost byla věnována pojmu zvíře, a to jak z hlediska veřejného, tak soukromého práva. Domnívám se, že právní úprava pojmu zvířete je v českém právním řádu nepřehledná a ne vždy musí být jasná, co se má tímto pojmem vlastně na mysli. Jako nejlepší řešení považuji upravit pojem zvíře v jednotlivých právních předpisech, které s tímto pojmem pracují tak, aby nebylo pochyb o tom, co se zvířetem v konkrétní situaci, pro účely konkrétního zákona rozumí. Taktéž mám za to, že by bylo vhodné definici zvířete uvedenou v ZoZT opět rozšířit i o některé bezobratlé, resp. ty, kteří jsou způsobilí cítit bolest. Blíže jsem se zabývala také pojmem týrání zvířat a došla jsem k závěru, že díky zbytkové klauzuli, lze až na některé nedostatky dobře postihovat veškerá jednání naplňující znaky týrání zvířat.

Třetí kapitola byla věnována právním pramenům v oblasti ochrany zvířat proti týrání. Zejména byly krátce nastíněny pokusy o vytvoření bezprostředně závazného veřejného právního předpisu mezinárodního práva, které však zatím nebyly úspěšné. V současné době je již ale připravována Úmluva OSN o zdraví a ochraně zvířat, a zvířatům tak možná bude brzy poskytnuta ochrana v celosvětovém měřítku. Další podkapitoly pak byly věnovány výčtu nejzásadnějších unijních pramenů a souborům právních předpisů přímé a nepřímé ochrany proti týrání zvířat na území České republiky, včetně právních principů, na kterých jsou tyto právní předpisy založeny.

Ve čtvrté kapitole byly rozebrány jednotlivé orgány mající roli v oblasti ochrany zvířat proti týrání. Nejvíce jsem se při vypracování této kapitoly zaměřila na činnost KVS. Analýza právní úpravy a její praktické dopady např. ve zmiňované kauze v Kamenici nad Lipou dle mého názoru potvrdila stanovenou hypotézu, že by změna rozložení pravomocí orgánů působících v ochraně zvířat vedla k efektivnějšímu uplatňování těchto institutů, než je tomu při aktuální právní úpravě. Mám tedy za to, že pro zefektivnění postupů v ochraně zvířat proti týrání je nutné zejména rozšíření prostoru, který je KVS pro ochranu zvířat proti týrání poskytován, a to jak ve smyslu prolomení zásady nedotknutelnosti obydlí, tak ve smyslu přenosu pravomocí k vedení správního řízení a ukládání sankcí za porušení ZoZT z OÚORP na KVS.

Pátá kapitola byla zaměřena na konkrétní prostředky ochrany zvířat proti týrání, konkrétně na propadnutí týraného zvířete a zabránění týraného zvířete. Pro lepší představu o podmínkách aplikace těchto institutů jsem zrcadlově zmapovala obecnou právní úpravu

propadnutí věci a zabrání věci v ZoP. Na rozdíl od klasické právní úpravy v ZoP, lze oba instituty sloužící k ochraně zvířat proti týrání aplikovat pouze v případech, kdy je zároveň s nimi uložena pokuta.

Šestá kapitola se zabývala zvláštními opatřeními k ochraně zvířat proti týrání. Jako hlavní nedostatek právní úpravy zvláštních opatření vnímám skutečnost, že návrhy na zahájení řízení o těchto nejsou pro OÚORP závaznými. Zároveň i zde, jako u institutů v kapitole páté platí pravidlo, že zvláštní opatření nelze aplikovat bez současné aplikace pokuty, což zejména za předpokladu, kdy zvláštní opatření mají sloužit k nápravě závadného stavu, vnímám jako neúčelné.

Po analýze a zjištění účelu správního trestu propadnutí týraného zvířete, ochranného opatření zabrání týraného zvířete a zvláštního opatření náhradní péče o týrané zvíře, kterým je především ochrana dotčeného zvířete, mám za to, že jejich aktuální právní úprava není vždy způsobilá k dosažení svého účelu, tedy ochrany zvířat proti týrání. Proto považuji hypotézu, že při změně právní úpravy podmínek pro uložení těchto institutů, bude možné lépe dosáhnout ochrany zvířat proti týrání než bez této změny, za potvrzenou.

Závěrem bych chtěla zmínit, že i přes nedostatky, které jsem při vypracovávání této diplomové práce shledala, dle mého názoru rozhodně není právní úprava ochrany zvířat proti týrání v České republice na nízké úrovni. Jak ale vyplývá z jednotlivých kapitol, je zde stále prostor pro zlepšení, zpřehlednění a zefektivnění. Doufám tedy, že trend ochrany zvířat bude v naší společnosti nadále posilovat a dalšími novelizacemi se zmiňované nedostatky právní úpravy podaří odstranit.

8 Seznam použitých zdrojů

8.1 Monografie

MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. Ochrana zvířat v právu. Praha: Nakladatelství Academia, 2013, 485 s.

MÜLLEROVÁ, HANA a kol. Kapitoly o právech zvířat: "My a oni" z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva. Praha: Academia, 2016, 797 s.

JANČÁŘOVÁ, Ilona a kol. Právo životního prostředí: zvláštní část. Brno: Masarykova univerzita, 2015, 621 s.

PRCHALOVÁ, Jana. Právní ochrana zvířat. Praha: Linde, 2009, 327 s.

FRUMAROVÁ, Kateřina a kol. Správní trestání. Praha: Leges, 2017, 400 s.

PRÁŠKOVÁ, Helena. Nové přestupkové právo. Praha: Leges, 2018, 448 s.

MATES, Pavel a kol. Základy správního práva trestního. 7 vydání. Praha: C.H. Beck, 2017, 239 s.

STEJSKAL, Vojtěch, LESKOVJAN, Martin. Člověk a zvíře – v zajetí či péči? Aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty. Praha: Vodnář, 2010. 113 s.

8.2 Mezinárodní právní předpisy

Evropská dohoda o ochraně zvířat při mezinárodní přepravě 20/2000 Sb. m. s.

Evropská dohoda o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely 21/2000 Sb. m. s.

Evropská dohoda o ochraně jatečných zvířat 114/2003 Sb. m. s.

Evropská dohoda o ochraně obratlovců používaných pro pokusné a jiné vědecké účely 114/2003 Sb. m. s.

Evropská dohoda o ochraně zvířat v zájmovém chovu 19/2000 Sb. m. s.

8.3 Právní předpisy EU

Smlouva o fungování EU. Úř. věst. C 202, 7. června 2016, s. 47 a násl.

Smlouva o EU. Úř. věst. C 202, 7. června 2016, s. 13 a násl.

Směrnice Rady 98/58 ES ze dne 20. července 1998, o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely. Úř. věst. L 221, 8. srpna 1998, s. 23 a násl.

Nařízení Rady č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004, o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97. Úř. věst. L 3, 5. ledna 2005, s. 1 a násl.

Nařízení Evropského parlamentu a rady č. 576/2013 ze dne 12. června 2013, o neobchodních přesunech zvířat v zájmovém chovu a o zrušení nařízení (ES) č. 998/2003. Úř. věst. L 178, 28. června 2013, s. 1 a násl.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/63/EU ze dne 22. září 2010, o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely. Úř. věst. L 276, 20. října 2010, s. 33 a násl.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1223/2009 ze dne 30. listopadu 2009, o kosmetických přípravcích. Úř. věst. L 342, 22. prosince 2009, s. 59 a násl.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1523/2007 ze dne 11. prosince 2007, kterým se zakazuje uvádět na trh, dovážet do Společenství a vyvážet z něj kočičí a psí kůže a výrobky obsahující tyto kůže. Úř. věst. L 343, 27. prosince 2007, s. 1 násl.

Nařízení Rady č. 1099/2009 ze dne 24. září 2009, o ochraně zvířat při usmrcování. Úř. věst. L 303, 18. listopadu 2009, s. 1 násl.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009, o ochraně volně žijících ptáků. Úř. věst. L 20, 26. ledna 2010, s. 7 a násl.

Směrnice Rady č. 92/43/EHS ze dne 21. května 1992, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Úř. věst. L 206, 22. července, s. 7 a násl.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2016/429 ze dne 9. března 2016, o nálezích zvířat a o změně a zrušení některých aktů v oblasti zdraví. („právní rámec pro zdraví zvířat“). Úř. věst. L 84, 31. března 2016. s. 1 násl.

8.4 Vnitrostátní právní předpisy České republiky

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

Zákon č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů.

Zákon České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Vyhláška č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem.

Vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, v platném znění.

Vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě, v platném znění.

Vyhláška č. 418/2012 Sb., o ochraně zvířat při usmrcování, v platném znění.

Vyhláška č. 384/2021 Sb., o ochraně psů a koček při chovu za účelem rozmnožování, v platném znění.

8.5 Komentáře

HŮLOVÁ, Markéta. *Zákon na ochranu zvířat proti týrání. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2020, 85 s. [online]. noveaspi.cz [cit. 18. srpna 2022]. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/products/lawTextPrint/13/171/1/2?timeslice=31.12.9999>.

LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§1-654). Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, 2292 s.

KUČEROVÁ, Helena, HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 2. vydání. Praha: Leges, 2019, 960 s.

ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 3614 s.

ŠČERBA a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2020, 3331 s.

JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, 1050 s.

BOHADLO, David a kol. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 700 s.

KOČÍ, Roman. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů*. Praha: Leges, 2017, 272 s.

8.6 Důvodové zprávy

Důvodová zpráva k zákonu č. 501/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů [online]. beck-online.cz, [cit. 10. srpna 2022].

Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgiyf6njqgfpwi6romnqtc&groupIndex=0&rowIndex=2>

Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich [online]. beck-online.cz, [cit. 16. srpna 2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqge3f6mrvgbpwi6romnqta&groupIndex=0&rowIndex=2>.

8.7 Judikatura

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. října 2019, sp.zn. 22 Cdo 1722/2018.

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 23. dubna 2015, sp.zn. 22 A 69/2013.

Unesení Krajského soudu v Plzni ze dne 31. května 2010, sp.zn. 57 A 23/2010-33.

Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 26. listopadu 2018, sp.zn. 48 A 150/2017.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. prosince 2020, sp.zn. 10 As 306/2018.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. října 2010, sp.zn. 7 As 46/2010.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. ledna 2019, sp.zn. 10 As 375/2018.

Rozsudek ze dne 17. prosince 2020, *Centraal Israëlitisch Consistorie van België a další*. C-336/19 (v el. sb. rozh.).

8.8 Odborné časopisy

MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako předmět právní úpravy veřejného práva a nový občanský zákoník. *České právo životního prostředí*. [online], 2014, roč. 14, č. 35, s. 9-28 [cit. 16. září 2022]. Dostupné z: https://www.cspzp.com/dokumenty/casopis/cislo_35.pdf.

ZÁSTĚROVÁ, Jana. Nazrál čas k přijetí 3. všeobecné deklarace práv zvířat? *České právo životního prostředí*. [online], 2004, roč. 14, č.4, s. 21-23 [cit. 22. června 2022]. Dostupné z: https://www.cspzp.com/dokumenty/casopis/cislo_14.pdf.

MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako objekt právních vztahů. *Dny práva 2010* [online], 2010, Brno: Masaryk University, s. 1916-1929 [cit. 15. září 2022]. Dostupné z: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/sbornik/sbornik.pdf.

KUCHTA, Josef. Úprava majetkových trestných činů v novém trestním zákoníku. *Právní rozhledy* [online databáze], 2010, č.1 [cit. 21. června 2022]. Dostupné z: databáze beck-online.cz

KRATOCHVÍL, Vladimír. K pojmu věc v právním smyslu v návrhu nového občanského zákoníku a v platném trestním zákoníku. *Právní rozhledy* [online databáze], 2011, č.19 [cit. 15. srpna 2022]. Dostupné z: [databáze beck-online.cz](https://beck-online.cz)

VOMÁČKA, Vojtěch. Judikatura NSS: Ochrana zvířat proti týrání. *Soudní rozhledy* [online databáze], 2020, roč. 26, č. 1, s. 2-6 [cit. 30. října 2022]. Dostupné z: [databáze beck-online](https://beck-online.cz).

VOMÁČKA, Vojtěch. Animal welfare before the Court of Justice of the European Union. *ERA Forum*, 2019, roč. 20, s. 691-705. [31. října 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s12027-019-00588-4>.

CHAO, En-Chieh. Islam and Veterinary Science: Rethinking Animal Suffering Through Islamic Animal Ethics and the Evolving Definition of Halal Slaughter. *Frontiers in Veterinary Science* [online], 2022, roč. 9 [cit. 31. října 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.3389/fvets.2022.785585>.

VAPNEK, Jessica. Using Article 13 of the Treaty on the Functioning of the EU to Challenge Action or Inaction on Animal Welfare. *Academia Letters* [online], 2021, [cit. 31. října 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.20935/AL1818>.

8.9 Internetové zdroje

Novela zákona na ochranu zvířat proti týrání je výsledkem mnoha kompromisů [online]. *advokatnidenik.cz*, 8. února 2021 [cit. 31. srpna 2021]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2021/02/08/spoluaautor-novely-komentuje-aktualni-zakon-na-ochranu-zvirat-proti-tyrani/>.

Exmoor pony branding should end: Vet [online]. *bbc.com*, 14. června 2012 [cit. 15. září 2022]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-england-devon-18439045>.

RODRIGUEZ, Veronika. *Zaplatíme péči o týraná zvířata, nabízí obcím stát. Za psy a kočky ale ne.* [online]. *denik.cz*, 22. května 2018 [cit. 22. srpna 2022]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/zaplatime-peci-o-tyrana-zvirata-nabizi-obcim-stat-za-psy-a-kocky-ale-ne-20180522.html.

BŘEZINA, Jan. *Dereifikace zvířete aneb skutečně již zvíře není věcí?* [online]. *epravo.cz*, 25. května 2020 [cit. 22.6. 2021]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/top/clanky/dereifikace-zvirete-aneb-skutecne-jiz-zvire-neni-veci-111098.html#_ftn4.

BRYCHTOVÁ, Šárka. *Úloha municipalit v otázce ochrany týraných a opuštěných zvířat.* [online]. *dk.upce.cz*, 2019 [cit. 15. září 2022]. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/10195/38584>.

SEMERÁD, Zbyněk. *Kauzy welfare – Co Kdy Kde Jak S kým*. [online]. ochrance.cz [cit. 14. září 2022]. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/uploads-import/projekt_ESF/00_2018_VA/KONFERENCE/02_22_Ochrana_zvirat/prezentace_fin/3_Kauzy_welfare_Kdo_Kdy_Kde_Jak_S_kym_Z.Semerad.pdf.

Povinná registrace útulků pro zvířata. [online]. svscr.cz, [cit. 15. září 2022]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/povinna-registrace-utulku-pro-zvirata/>.

Výklad MZe ČR k problematice zvláštního opatření zejména k umístění týraného zvířete do náhradní péče, podle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. [online], next.codexis.cz, [cit. 15. září 2022]. Dostupné z: [https://next.codexis.cz/literatura/vyklad-mze-cr-k-problematice-zvlastniho-opatreni%252C-zejmena-k-umisteni-](https://next.codexis.cz/literatura/vyklad-mze-cr-k-problematice-zvlastniho-opatreni%252C-zejmena-k-umisteni-LT103294?dokumentVyras=Výklad+Ministerstva+zemědělstv%C3%AD+ze+dne+31.+ledna+2017%2C+k+problematice+zvlášt%C3%ADho+opatřen%C3%AD.+Sp.+zn.+1OZ1958%2F2017-17214.#match-0)

[LT103294?dokumentVyras=Výklad+Ministerstva+zemědělstv%C3%AD+ze+dne+31.+ledna+2017%2C+k+problematice+zvlášt%C3%ADho+opatřen%C3%AD.+Sp.+zn.+1OZ1958%2F2017-17214.#match-0](https://next.codexis.cz/literatura/vyklad-mze-cr-k-problematice-zvlastniho-opatreni%252C-zejmena-k-umisteni-LT103294?dokumentVyras=Výklad+Ministerstva+zemědělstv%C3%AD+ze+dne+31.+ledna+2017%2C+k+problematice+zvlášt%C3%ADho+opatřen%C3%AD.+Sp.+zn.+1OZ1958%2F2017-17214.#match-0).

Výklad Mze ČR k problematice odborného vyjádření orgánu veterinární správy podle § 24a odst. 5 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. [online]. next.codexis.cz, [cit. 15. září 2022]. Dostupné z: [https://next.codexis.cz/literatura/vyklad-mze-cr-k-problematice-odborneho-vyjadreni-organu-veterinarni-spravy-](https://next.codexis.cz/literatura/vyklad-mze-cr-k-problematice-odborneho-vyjadreni-organu-veterinarni-spravy-LT40528?dokumentVyras=Výklad+Ministerstva+zemědělstv%C3%AD+ze+dne+21.+Května+2010%2C+k+problematice+odborného+vyjádřen%C3%AD+orgánu+veterinárn%C3%AD+správy.#match-0)

[LT40528?dokumentVyras=Výklad+Ministerstva+zemědělstv%C3%AD+ze+dne+21.+Května+2010%2C+k+problematice+odborného+vyjádřen%C3%AD+orgánu+veterinárn%C3%AD+správy.#match-0](https://next.codexis.cz/literatura/vyklad-mze-cr-k-problematice-odborneho-vyjadreni-organu-veterinarni-spravy-LT40528?dokumentVyras=Výklad+Ministerstva+zemědělstv%C3%AD+ze+dne+21.+Května+2010%2C+k+problematice+odborného+vyjádřen%C3%AD+orgánu+veterinárn%C3%AD+správy.#match-0).

Řád plemenné knihy starokladrubských koní [online]. nhkladruby.cz [cit. 15. září 2022]. Dostupné z: <https://www.nhkladruby.cz/media/cache/file/10/radpk18.pdf>.

Jednotný integrovaný víceletý vnitrostátní plán kontrol ČR 2020-2023 [online]. mzcr.cz [cit. 15. září 2022]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/jednotny-integrovaný-víceletý-vnitrostátní-plan-kontrol-cr-2020-2023/>.

Výroční zpráva Státní veterinární správy za rok 2021 [online]. svscr.cz [cit. 15. září 2022]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/vyrocní-zprava-statni-veterinarni-spravy-za-rok-2021/>.

UNCAHP Take Action – Support Animals. uncaph.org, [online]. [cit. 24. června 2022]. Dostupné z: <https://www.uncaph.org>.

ZRAICK, Karen. *Is Stunning an Animal Before Slaughter More Humane? Some Religious Leaders Say No*. [online]. nytimes.com, 9. ledna 2019 [cit. 31. října 2022]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2019/01/09/world/europe/halal-kosher-humane-slaughter.html>.

Abstrakt

Diplomová práce pojednává o právní úpravě některých trestních a netrestních sankcí za přestupky spáchané v oblasti ochrany zvířat proti týrání. Hlavním cílem této práce je seznámit čtenáře s podmínkami pro uložení těchto sankcí. V práci jsem se také zaměřila na činnost orgánů vykonávajících dozor a uplatňujících odpovědnost na úseku ochrany zvířat proti týrání. Práce dále obsahuje vymezení základních pojmů pro orientaci v problematice a shrnutí nejpodstatnější právní úpravy v oblasti ochrany zvířat proti týrání a to na mezinárodní, unijní a vnitrostátní úrovni. V jednotlivých kapitolách se také objevují návrhy de lege ferenda na posílení ochrany zvířat proti týrání v České republice.

Klíčová slova

ochrana zvířat, týrání zvířat, správní trestání, dobré životní podmínky zvířat, právní úprava ochrany zvířat

Abstract

The master thesis discusses legal regulation of selected administrative punitive and non-punitive sanctions for offences committed in the area of animal protection against torture. The main objective of this work is for the reader to become acquainted with the requirements for imposing these administrative sanctions. In my work, I also focus on the activities of authorities carrying out supervision and enforcing the responsibility in the section of animal protection against torture. The work also includes definitions of terms fundamental for orientation in the issue and a summary of the most important legal regulations in animal protection against torture, at international, EU, and national level. Individual chapters of this thesis also provide *de lege ferenda* proposals to fortify the protection of animals against cruelty in the Czech Republic.

Key words

Animal protection, animal torture, administrative punishments, animal welfare, legal regulation of animal protection